ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
Strategic Studies Center, National Defence Studies Institute

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ SSC Journal

วุฒิสาร

16th year 2nd Issue (January-March 2026)
ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (มกราคม-มีนาคม 2569)

4 วิกฤติการณ์ความขัดแย้ง ระหว่างสหรัฐฯ และ อิสราเอลกับอิหร่าน

5 ศูนย์ Scammer ในพื้นที่ชายแดนและ ภัยคุกคามทางไซเบอร์: ข้อพิจารณาด้านนโยบายสำหรับประเทศไทย

7 4 ปีแห่งสงคราม รัสเซีย-ยูเครน: บทเรียน 10 ประการ

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัฒน์ ส่งผลให้พลวัตของภัยคุกคามทั้งแบบดั้งเดิม (Traditional Threats : TTs) และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threats : NTTs) มีความซับซ้อนและหลากหลายมากยิ่งขึ้น อาทิ ปัญหาการก่อการร้าย ยาเสพติด การค้ามนุษย์ การแพร่ระบาดของโรค ภัยคุกคามด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนภัยพิบัติธรรมชาติ ซึ่งภัยคุกคามเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมือง และการทหาร นอกจากนั้น ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศยังได้เชื่อมโยงโลกไว้ด้วยกันอย่างใกล้ชิด จนทำให้เส้นแบ่งพรมแดนของรัฐมีความเลือนรางมากขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศหนึ่งสามารถส่งผลกระทบข้ามพรมแดนไปยังประเทศอื่นได้อย่างรวดเร็วจนกลายเป็นปัญหาร่วมของประชาคมโลก ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ แต่จำเป็นต้องปรับตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับความท้าทายรูปแบบใหม่ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อพลังอำนาจของชาติและความมั่นคงของประเทศในระยะยาว

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (ศศย.สปท.) เป็นหน่วยงานของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีหน้าที่ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้รับทราบ อันจะเป็นประโยชน์ต่อกองทัพและประเทศชาติโดยรวมในการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบได้

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ ประกอบด้วยหน่วยขึ้นตรงระดับกอง แบ่งเป็น 4 กอง คือ กองสนับสนุน กองแผนและโครงการ กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง กองภูมิภาคศึกษา ทำหน้าที่ในการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน ดำเนินการ และกำกับดูแลงานด้านการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ความมั่นคงในด้านสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมืองและการทหาร ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ตลอดจนจัดการประชุมด้านความมั่นคง รวบรวมข้อมูล และจัดทำเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดการอบรมเพื่อผลิตบุคลากรด้านความมั่นคงและยุทธศาสตร์ให้กับกระทรวงกลาโหมและกระทรวงต่าง ๆ

สำหรับจุลสารศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ (SSC Journal) เป็นผลงานของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ ที่ได้รวบรวมสถานการณ์ทางความมั่นคงต่าง ๆ รวมทั้งบทวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นทิศทางความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความมั่นคงของชาติ อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการติดตามและประเมินผลสถานการณ์ความมั่นคงต่อไป ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 SSC Focus & Track II Monitor ส่วนที่ 2 สถานการณ์ความมั่นคงที่สำคัญ และส่วนที่ 3 การปฏิบัติงานที่สำคัญของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ

สุดท้ายคณะผู้จัดทำขอขอบคุณทุกท่านที่ติดตามผลงานของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ ซึ่งคณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จุลสารฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และหากมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ท่านสามารถให้ข้อเสนอแนะมาได้ที่ admin_info@sscthailand.org หรือ www.sscthailand.org

กองบรรณาธิการ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data
จุลสารศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
(Strategic Studies Center Journal)
พิมพ์ครั้งที่ 1 – กรุงเทพฯ จำนวน 400 เล่ม
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2569
24 หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.การพิมพ์ พ.ศ.2537
© ลิขสิทธิ์ภาษาไทยเป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

จัดพิมพ์โดย
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงรัชดาภิเษก เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0 2275 5715 เว็บไซต์ www.sscthailand.org

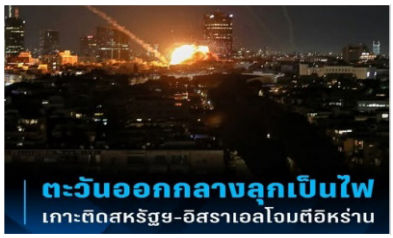
ผู้อำนวยการ	: พล.ต.นิรุจ	ดวงปัญญา
รองผู้อำนวยการ	: น.อ.ไชยา	ออกแดง
	: น.อ.ปัญญา	ศรีสิงห์
กองอำนวยการ	: พ.อ.อนุพนธ์	นาคสุทธิ์
	: น.อ.ธีรพล	วุฒิทวีพัฒน์
	: พ.อ.หญิง สุนิสา	ธิปัตย์
	: น.ท.หญิง ภัสวรรณ	ศรีธนวิบุญชัย ร.น.
	: น.ท.หญิง จิตราภรณ์	จิตรธร ร.น.
	: ร.อ.หญิง ภิรัญชญา	อุไรรัตน์
	: ร.ท.หญิง ปาณิสรา	เทียนอ่อน ร.น.
	: น.ส.กาญจนา	เพิ่มพูน
ศิลปกรรม	: ส.อ.จิรายุ	กลัดบุบผา
	: น.ส.อุไรวรรณ	สุสัมฤทธิ์
	: น.ส.สุเมตตา	สาราราช
	: นายภาสพงษ์	อุทัยแสง

สารบัญ Contents

หน้า

บทนำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 SSC Focus & Track II Monitor

1. วิกฤติการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และอิสราเอลกับอิหร่าน 4
2. ศูนย์ Scammer ในพื้นที่ชายแดนและภัยคุกคามทางไซเบอร์: ข้อพิจารณาด้านนโยบายสำหรับประเทศไทย 5
3. 4 ปีแห่งสงครามรัสเซีย-ยูเครน: บทเรียน 10 ประการ 7

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ความมั่นคงที่สำคัญ

สถานการณ์ระดับโลก

1. สหรัฐอเมริกา 9
2. รัสเซีย 10
3. ตะวันออกกลาง-เอเชียใต้ 11
   - 3.1 ตะวันออกกลาง 11
   - 3.2 เอเชียใต้ 12

สถานการณ์ระดับภูมิภาค

1. จีน 13
2. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 14
   - 2.1 กัมพูชา 14
   - 2.2 เมียนมา 15
   - 2.3 อินโดนีเซีย 16
   - 2.4 ติมอร์-เลสเต 17
   - 2.5 สิงคโปร์ 17
   - 2.6 ฟิลิปปินส์ 18

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติงานที่สำคัญของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ

1. การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษาฯ ครั้งที่ 1/2569 เรื่อง “อนาคตของกัมพูชา: เสถียรภาพความท้าทาย ผลกระทบต่อไทยและอาเซียน” 20
2. การสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ 1/2569 เรื่อง “แนวทางการสรรหาและพัฒนากำลังพลด้านไซเบอร์ของกองทัพไทยรองรับสงครามสมัยใหม่” 21
3. การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษาฯ ครั้งที่ 2/2569 เรื่อง “การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในเมียนมา: โอกาสและความท้าทายต่อความมั่นคงของไทยและอาเซียน” 22
4. การถกแถลงทางนโยบายเรื่อง “การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย: กรณีศึกษาเทคโนโลยีโดรนในบริบทการป้องกันประเทศ และการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกในปัจจุบัน” 23

SSC Focus ฉบับที่ 3/69

วิกฤตการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และอิสราเอลกับอิหร่าน

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และอิสราเอลกับอิหร่านได้ก้าวข้ามผ่านจุดวิกฤตที่อันตรายที่สุด ในรอบหลายทศวรรษ เมื่อเข้าสู่ปี 2569 สถานการณ์ได้เปลี่ยนผ่านจากการเผชิญหน้าผ่านตัวแทน (Proxy War) และ สงครามเงา (Shadow War) ไปสู่การปะทะกันโดยตรงทางทหารในระดับที่รุนแรงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยมีจุดเริ่มต้นสำคัญจากการปฏิบัติการ “Epic Fury” เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2569 ที่สหรัฐฯ และอิสราเอลร่วมกันเปิดฉากโจมตีทางอากาศต่อเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ในอิหร่าน พลวัตของความขัดแย้ง ในปัจจุบันไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่ประเด็นการทดลองอาวุธนิวเคลียร์หรือการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจแบบเดิมอีกต่อไป แต่ยังถูกขับเคลื่อนด้วยปัจจัยซ้อนทับที่ซับซ้อน ได้แก่ ภาวะสุญญากาศทางอำนาจ, วิกฤตพลังงานและความมั่นคงทางทะเล รวมถึงการเผชิญหน้าภาคพื้นดินที่อาจเกิดขึ้น

สถานการณ์ล่าสุดในอิหร่าน มีความเคลื่อนไหวสำคัญทั้งในด้านการทูตและการเผชิญหน้าทางทหาร ทั้งนี้ ในห้วงที่ผ่านมาฝ่ายสหรัฐฯ ได้ยื่นข้อเสนอ 15 ข้อ สำหรับการหยุดยิงและยุติสงคราม ซึ่งข้อเสนอดังกล่าว มีเนื้อหาที่เน้นการลดทอนขีดความสามารถทางยุทธศาสตร์ของอิหร่าน เช่น การยุติโครงการนิวเคลียร์ การห้ามเสริมสมรรถนะยูเรเนียม การจำกัดโครงการขีปนาวุธ และการหยุดสนับสนุนกลุ่มติดอาวุธ

ขณะที่ฝ่ายอิหร่าน ได้ปฏิเสธข้อเสนอของสหรัฐฯ ดังกล่าวโดยทันที พร้อมกับการยื่นข้อเสนอ 5 ข้อ ที่มีเนื้อหาสำคัญ ได้แก่ การให้สหรัฐฯ ยุติการสู้รบ การชดใช้ความเสียหายจากสงคราม และการรับประกันสิทธิของอิหร่านในช่องแคบฮอร์มุซ ซึ่งขัดกับท่าทีของสหรัฐฯ ที่ยังคงส่งกำลังทหารเข้าไปในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ทำให้ข้อเสนอของทั้งสองฝ่ายยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ อย่างไรก็ตาม สำหรับภาพรวมของสถานการณ์ แม้ทั้งสองฝ่ายจะมีการพักการโจมตีชั่วคราวและมีความพยายามเจรจา แต่สถานการณ์ยังคงเปราะบางและยังคงมีความเสี่ยงในการการเผชิญหน้ากันทางทหารต่อไป

วิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้ง

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้ง ดังกล่าว สมรภูมิอิหร่านในปัจจุบัน ได้ทำให้เกิดนิยามใหม่ของสงคราม (The Paradigm Shift) กล่าวคือ ความขัดแย้งได้ยกระดับไปสู่สิ่งที่เรียกว่า สงครามสถาปัตยกรรมที่ต่างฝ่าย ไม่ได้ปะทะกันทางทหารเพียงอย่างเดียวตามรูปแบบเดิม แต่ทั้งสองฝ่ายต่างมุ่งขยายผล เพื่อทำลาย คู่ขัดแย้งในทุกมิติ โดยมีประเด็นสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. การเปลี่ยนยุทธศาสตร์สู่สงครามทำลายล้างอุตสาหกรรม

สงครามครั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายได้ก้าวข้ามการสู้รบทางทหารแบบเดิม ไปสู่การทำลาย รากฐานทางเศรษฐกิจของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานและโรงงานอุตสาหกรรม สำหรับการสร้างอาวุธและโครงสร้างพื้นฐานของชาติ ทั้งนี้ ปัจจุบันทั้งสองฝ่าย ได้เปลี่ยนผ่านจากความขัดแย้งทางทหาร สู่การทำลายล้างรากฐานอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นกระดูกสันหลังของแต่ละฝ่าย

2. สงครามไร้เส้นแบ่ง

สมรภูมิอิหร่าน ได้ลบเส้นแบ่งพื้นที่ปฏิบัติการ ที่แบ่งเป้าหมายทางทหารและพลเรือนอย่างสิ้นเชิง เห็นได้จากยุทธวิธีใหม่ที่ต่างฝ่ายมุ่งเน้นการทำลายขีดความสามารถในการดำรงอยู่ของรัฐ ตลอดจนความคิดของประชาชน รวมไปถึงการโจมตีศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอย่างดูไบ ที่อิหร่านจงใจใช้โดรนและขีปนาวุธโจมตีโรงแรมหรูและพื้นที่ ที่ทหารสหรัฐฯ ใช้เป็นจุดรวมพล เพื่อเป็นการสื่อสารว่า ไม่มีพื้นที่ใด ในภูมิภาคที่เป็นพื้นที่ปลอดภัยอีกต่อไป

3. การคุมเส้นเลือดใหญ่ทางทะเล

ปัจจุบันอิหร่านและพันธมิตรมีความพยายามในการปิดจุดยุทธศาสตร์สำคัญ 2 จุด คือช่องแคบฮอร์มุซ เส้นทางหลักของการขนส่งน้ำมันโลก และช่องแคบเบบเอลมันเดบในทะเลแดง ทั้งนี้ หากจุดยุทธศาสตร์ดังกล่าวถูกปิด จะทำให้เส้นทางขนส่งน้ำมันที่มีความสำคัญที่สุดของโลก อยู่ในภาวะหยุดชะงัก ส่งผลให้ราคาพลังงานทั่วโลกจะยังคงเพิ่มสูงขึ้นต่อไป

4. สงครามไซเบอร์และข้อมูลข่าวสาร

นอกเหนือจากขีปนาวุธและโดรน อิหร่านได้แสดงศักยภาพในการเจาะระบบข้อมูลระดับสูง เช่น การเข้าถึงอีเมลส่วนตัวของผู้อำนวยการ FBI ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสงครามสถาปัตยกรรมทางข้อมูลข่าวสาร เพื่อแสดงศักยภาพในการเจาะข้อมูลสำคัญของมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ ที่มีรอยรั่ว และสามารถถูกโจมตีได้จากระยะไกลโดยไม่ต้องใช้กำลังทางทหาร

แนวโน้มสถานการณ์ในอนาคต

ระยะสั้น สถานการณ์การสู้รบจะยังคงมีแนวโน้มความรุนแรงเพื่อความได้เปรียบในการต่อรอง ระหว่างการเจรจายุติความขัดแย้ง โดยอิหร่านจะยังคงพยายามปิดช่องแคบฮอร์มุซ และเส้นทางขนส่งพลังงานในทะเลแดง เพื่อกดดันเศรษฐกิจโลก ขณะที่ สหรัฐฯ อาจมีการส่งกำลังพลเพิ่มเติมเพื่อรักษาความมั่นคง รวมไปถึงการยึดเกาะคราค (Kharg Island) ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ส่งออกน้ำมันที่สำคัญของอิหร่าน

สำหรับการคาดการณ์ในระยะกลาง หากไม่มีการตกลงหยุดยิง สถานการณ์ความขัดแย้งอาจนำไป สู่สงครามกองโจรที่ยืดเยื้อจากกลุ่ม Proxy ในเลบานอน อิรัก และเยเมน และหากอิหร่านถูกบีบอย่างหนักอาจเร่งโครงการนิวเคลียร์เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยของระบอบการปกครอง นอกจากนี้ ระเบียบความมั่นคงใหม่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านการจัดตั้งกองกำลังความมั่นคงร่วม ระหว่างอิสราเอลและกลุ่มอาหรับบางประเทศ เพื่อคานอำนาจกับอิหร่าน

ส่วนระยะยาวคาดว่า ความขัดแย้งอาจกลายเป็น “สงครามที่ไม่มีผู้ชนะ” โดยอิหร่านจะบูรณาการความร่วมมือกับจีน และรัสเซียอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ทำให้ดุลอำนาจในตะวันออกกลางจะเปลี่ยนไปอย่างถาวร ซึ่งถือเป็นการตอกย้ำความแตกแยกของขั้วอำนาจโลก ระหว่างสหรัฐฯ กับ จีน และรัสเซีย ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

บทสรุปและผลกระทบต่อประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย ผลกระทบจากสงครามสถาปัตยกรรมในตะวันออกกลางนี้มาถึงเร็วกว่าที่คิด ผ่านราคาน้ำมันที่พุ่งสูงเกิน 100 เหรียญต่อบาร์เรล การที่รัฐบาลไทยเริ่มมีนโยบายลอยตัวราคาน้ำมัน หรือลดการอุดหนุน จะส่งผลให้ค่าครองชีพของประชาชนพุ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ ไทยในฐานะมิตรประเทศที่ใกล้ชิดกับสหรัฐฯ อาจตกเป็นเป้าหมายทางอ้อม จากการโจมตีทางไซเบอร์เพื่อจารกรรมข้อมูลสำคัญของรัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการเงินและความมั่นคง นอกจากนี้ ไทยจะตกอยู่ในสภาวะลำบากในการดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบสมดุล เนื่องจากต้องรักษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับทั้งฝั่งตะวันตก และความสัมพันธ์ทางการทูตกับกลุ่มประเทศมุสลิมและมหาอำนาจใหม่อย่างจีน ทั้งนี้แรงงานไทยและเจ้าหน้าที่ทางการทูตในตะวันออกกลางมีความเสี่ยงสูงต่อสถานการณ์สู้รบ ซึ่งรัฐบาลต้องเตรียมแผนอพยพขนาดใหญ่ที่ซับซ้อนและใช้งบประมาณสูง

สงครามในปี 2026 นี้ไม่ใช่แค่เรื่องของอาวุธที่ทันสมัยกว่า แต่เป็นเรื่องของใครจะสามารถทำลายสถาปัตยกรรม ของอีกฝ่ายได้มากกว่ากัน ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรมทางอุตสาหกรรม, เศรษฐกิจ, หรือแม้แต่ความเชื่อมั่นของประชาชน หากสงครามนี้ยืดเยื้อต่อไป โลกอาจจะต้องเผชิญกับการปรับโครงสร้างอำนาจใหม่ที่ทิ้งรอยแผลไว้ในเศรษฐกิจโลกไปอีกนาน

ศูนย์ Scammer ในพื้นที่ชายแดนและภัยคุกคามทางไซเบอร์: ข้อพิจารณาด้านนโยบายสำหรับประเทศไทย

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ศูนย์ Scammer ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ย้ายฐานจากกัมพูชาไปยังลาวและพื้นที่ชายแดนของเมียนมาอย่างเป็นระบบ เพื่อหลีกเลี่ยงแรงกดดันจากการบังคับใช้กฎหมายและใช้ประโยชน์จากเขตอำนาจรัฐที่อ่อนแอและความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ประเทศไทยอยู่ศูนย์กลางของภูมิทัศน์นี้ที่เป็นทั้งทางผ่านเป้าหมาย ที่เอื้อต่อเครือข่ายอาชญากรรมดังกล่าว ขณะที่การตอบสนองของรัฐยังเป็นเชิงรับและมีข้อจำกัดทางการเมือง เมื่อศูนย์ Scammer ขยับเข้าใกล้ชายแดนไทยมากขึ้น ความเสี่ยงต่อความมั่นคงดิจิทัล ความมั่นคงของมนุษย์ และภาพลักษณ์ระหว่างประเทศของไทยจึงเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญอีกด้วย

การเคลื่อนย้ายและผลกระทบของศูนย์ Scammer ตามแนวชายแดน

ศูนย์ Scammer ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการเคลื่อนย้ายอย่างเป็นระบบตามรูปแบบ “ปราบปราม–ปรับตัว–ย้ายฐาน” เพื่อตอบสนองต่อแรงกดดันจากการบังคับใช้กฎหมาย โดยอาศัยช่องโหว่ทางกฎหมาย เขตอำนาจที่เปราะบาง และการคุ้มครองจากชนชั้นนำ เมืองสีหนุวิลล์เป็นกรณีศึกษาสำคัญที่สะท้อนการผสมผสานระหว่าง การลงทุนที่ไม่มีการควบคุมกำกับ การครอบงำรัฐโดยชนชั้นนำ และการสมรู้ร่วมคิดของเจ้าหน้าที่รัฐ ส่งผลให้ศูนย์ Scammer และการค้ามนุษย์ขยายตัวอย่างรวดเร็ว แม้จะมีการปราบปรามเป็นระยะ ๆ แต่การขาดความต่อเนื่องทำให้เครือข่ายอาชญากรรมสามารถย้ายและขยายตัวต่อไปได้ ซึ่งสะท้อนความล้มเหลวเชิงโครงสร้างของรัฐในการจัดการอาชญากรรมข้ามชาติ อย่างไรก็ตาม เมื่อกัมพูชาเผชิญแรงกดดันจากประชาคมระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น และเริ่มดำเนินมาตรการปราบปรามในระดับจำกัดภายใต้แรงกดดันจากจีน กลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Organised Crime: TOC) จึงเริ่มย้ายฐานปฏิบัติการออกไป โดยระยะแรกมุ่งสู่ลาว และต่อมาเข้าสู่เมียนมา โดยเฉพาะพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากสงครามกลางเมืองภายหลังรัฐประหาร

การล่มสลายของธรรมาภิบาลในบางพื้นที่ของเมียนมาและการเกิดเขตปกครองตนเองของกลุ่มติดอาวุธ ทำให้เกิดความคลุมเครือด้านเขตอำนาจและแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ จนพื้นที่เหล่านี้กลายเป็นแหล่งหลบภัยของขบวนการ Scammer คริปโตสแกม และขบวนการบังคับใช้แรงงานทาสเพื่อการฉ้อโกงออนไลน์ในเมียนมา โดยมีเมืองเล่าก์ก่ายเป็นศูนย์กลางสำคัญหลังปฏิบัติการ 1027 และแรงกดดันจากจีน เครือข่ายอาชญากรรมได้ย้ายฐานจากรัฐฉานเหนือสู่รัฐกะเหรี่ยงอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะเมืองชเวก๊กโก่ (Shwe Kokko) ภายใต้การคุ้มครองของกองกำลังแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Army: KNA) หรือกองกำลังพิทักษ์ชายแดน (Border Guard Force: BGF)

การย้ายฐานดังกล่าวเป็นยุทธศาสตร์ที่เลือกพื้นที่ซึ่งหลักนิติธรรมอ่อนแอและมีการคุ้มครองจากกองกำลังติดอาวุธ เอื้อต่อการค้ามนุษย์และการเงินข้ามพรมแดน โดยเฉพาะตามแนวชายแดนไทย–เมียนมา ขณะเดียวกัน ผลกระทบด้านมนุษยธรรมทวีความรุนแรง เหยื่อจากหลายประเทศถูกหลอก ค้ามนุษย์ และบังคับใช้แรงงานในอุตสาหกรรมหลอกลวงมูลค่าหลายพันล้านดอลลาร์ สะท้อนจุดอ่อนเชิงโครงสร้างของธรรมาภิบาลในภูมิภาคและความจำเป็นเร่งด่วนของความร่วมมือข้ามพรมแดนอย่างจริงจัง

ข้อจำกัดและจุดอ่อนภายในประเทศของไทย

ประเทศไทยมีพรมแดนติดกับเมียนมายาวถึง 2,416 กิโลเมตร และมีลักษณะโปร่ง เปิด ทำให้ได้รับผลกระทบจากปฏิบัติการหลอกลวงมากขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ในด้านหนึ่ง ไทยเป็นทางผ่านและศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ เป็นเส้นทางสำหรับการค้ามนุษย์และการฟอกเงิน ขณะเดียวกัน ประชากรไทยจำนวนมากได้รับผลกระทบจากการค้ามนุษย์และเป็นเป้าหมายหลักของขบวนการหลอกลวงเหล่านี้

จากรายงานในช่วงปี 2023-2024 ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการรับสายโทรศัพท์หลอกลวงสูงที่สุดในเอเชีย และพบการฉ้อโกงทางการเงินและการขโมยข้อมูลส่วนบุคคลมากที่สุด โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งได้รับผลกระทบอย่างมาก ทำให้เกิดผลกระทบทางจิตใจอย่างรุนแรงต่อกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าว

ในขณะเดียวกันพื้นที่พรมแดนที่หละหลวมและการบังคับใช้กฎหมายที่กระจัดกระจาย ทำให้พื้นที่ชายแดนอย่างแม่สอด แม่สาย และด่านเจดีย์สามองค์ ยังคงเป็นเส้นทางผ่านสำคัญของการค้ามนุษย์และอาชญากรรมข้ามชาติ เหยื่อจำนวนมากถูกชักชวนผ่านโฆษณาการรับสมัครงานปลอม เดินทางผ่านกรุงเทพมหานคร และเดินทางข้ามแดนโดยไม่ผ่านจุดตรวจหรือตรวจสอบอัตลักษณ์อย่างเป็นระบบ

แม้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลอย่างรวดเร็ว แต่อัตราการพัฒนาด้านกฎระเบียบและการกำกับดูแลยังไม่สอดคล้องกับระดับการเชื่อมต่อของสังคม ส่งผลให้มาตรการด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลยังขาดประสิทธิภาพ ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบดิจิทัลของรัฐอยู่ในระดับต่ำจากเหตุการณ์ข้อมูลรั่วไหลอย่างต่อเนื่อง

ขณะเดียวกัน นโยบายด้าน Entertainment Complex และคาสิโนอาจยิ่งเพิ่มความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน หากขาดกรอบการกำกับดูแลที่เข้มงวด สอดคล้องกับข้อค้นพบของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNOCD) ที่ชี้ว่าคาสิโนเป็นหนึ่งในช่องทางสำคัญของขบวนการหลอกลวงในการซ่อนและโอนย้ายเงินผิดกฎหมาย

นอกจากนี้ การรู้เท่าทันดิจิทัลของประชาชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุและประชาชนในชนบทยังอยู่ในระดับต่ำ ทำให้กลุ่มเปราะบางเหล่านี้ ตกเป็นเป้าหมายของอาชญากรรมไซเบอร์ได้โดยง่าย สะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และการเสริมสร้างความรู้เท่าทันทางดิจิทัลอย่างทั่วถึง

ข้อจำกัดข้ามพรมแดนและข้อจำกัดทางการเมือง

ศูนย์ Scammer ข้ามชาติเป็นปัญหาที่ปราบปรามได้ยาก เนื่องจากเครือข่ายอาชญากรรมดำเนินการในพื้นที่บริเวณชายแดนที่ขาดการกำกับดูแล และอาศัยช่องว่างของระบบกฎหมาย เขตอำนาจศาล และเจตจำนงทางการเมือง ความร่วมมือระดับภูมิภาคจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม อาเซียนยังขาดกรอบในการบังคับใช้ที่เป็นรูปธรรมและมีผลผูกพัน แม้จะมีแผนแม่บทดิจิทัลอาเซียน 2025 (ASEAN Digital Masterplan 2025) และอนุสัญญาอาเซียนต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรี และเด็ก (ASEAN Convention Against Trafficking in Persons, Especially Women and Children: ACTIP) แต่การปฏิบัติจริงยังขาดความต่อเนื่อง การส่งผู้ร้ายข้ามแดนยังมีความล่าช้าและการสอบสวนร่วมเกิดขึ้นน้อยมาก

นอกจากนี้ ยังไม่อาจมองข้ามบทบาทการประสานงานของจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความร่วมมือทวิภาคีระหว่างจีนกับประเทศอาเซียนที่ทวีความเข้มข้นขึ้น เช่น ปฏิบัติการร่วมจีน–กัมพูชาในการกวาดล้างศูนย์ Scammer ที่สีหนุวิลล์ และความร่วมมือระหว่างไทยกับจีนในการปราบปรามแก๊งหลอกลวงและการค้ามนุษย์ในพื้นที่เมียวดี–แม่สอด

แม้จีนจะมีบทบาทสำคัญในการประสานความร่วมมือทวิภาคีกับประเทศอาเซียนในการปราบปรามศูนย์ Scammer แต่การให้จีนเป็นผู้นำกลับก่อให้เกิดความกังวลด้านอธิปไตยประเทศภาคี อันเนื่องมาจากความไม่สมดุลเชิงอำนาจ และปัญหาความคลุมเครือด้านเขตอำนาจศาล ซึ่งทำให้เหยื่อจำนวนมากยังตกอยู่ในสภาวะสุญญากาศทางกฎหมาย และผู้กระทำผิดมีโอกาสกลับมาก่ออาชญากรรมซ้ำ

ในกรณีของไทย การตอบสนองต่อปัญหามักเป็นไปตามการคำนวณทางการเมือง พลวัตดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวเชิงโครงสร้างของกรอบความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายต่อการรับมือกับอาชญากรรมข้ามชาติยังคงขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ของชนชั้นนำและความสะดวกทางการทูต เมื่อขาดกลไกพหุภาคีที่เป็นสถาบันอย่างเป็นทางการ การบังคับใช้กฎหมายก็จะยังคงกระจัดกระจาย เฉพาะกิจ และเปิดช่องให้ถูกแทรกแซงทางการเมืองได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยควรเปลี่ยนจากมาตรการเชิงรับไปสู่ยุทธศาสตร์เชิงรุกแบบองค์รวมในการรับมือภัยคุกคามจากขบวนการศูนย์ Scammer ตามแนวชายแดน โดยยึดแนวทางพหุภาคีนิยมเป็นแกนกลางเพื่อสร้างการตอบสนองเชิงระบบ ร่วมกับประเทศในภูมิภาค ควบคู่กับการเสริมสร้างขีดความสามารถภายในผ่านการยกระดับการทูตระดับภูมิภาค การกำกับดูแลดิจิทัล และกลไกคุ้มครองประชาชน เพื่อสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพในระยะยาว โดยข้อเสนอแนะต่อไปนี้เรียงลำดับตามระดับความสำคัญและนัยเชิงยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. เป็นผู้นำจัดตั้งคณะทำงานพหุภาคีที่รวมจีน ภายใต้กรอบอาเซียนหรือยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง (Ayeyarwady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) โดยประเทศไทยควรริเริ่มจัดตั้งคณะทำงานพหุภาคีว่าด้วยอาชญากรรมดิจิทัลข้ามชาติ ภายใต้กรอบอาเซียนหรือ ACMECS โดยบูรณาการจีนเข้ามาในกลไกพหุภาคี เพื่อสร้างบรรทัดฐานร่วมด้านการบังคับใช้กฎหมาย ลดการพึ่งพาการทูตแบบทวิภาคี และการกดดันจากชาติมหาอำนาจอื่นๆ

อย่างไรก็ดี มีข้อจำกัดด้านความเป็นไปได้เชิงปฏิบัติ ทั้งท่าทีที่ระมัดระวังของจีน ช่องว่างเชิงสถาบันจากกรณีเมียนมา และความลังเลของประเทศที่พึ่งพาการลงทุนจากจีนสูง ดังนั้นทางออกเชิงยุทธศาสตร์คือ ควรเริ่มจากการสร้าง “แกนกลางพันธมิตร (Core Coalition)” กับประเทศที่มีแนวคิดใกล้เคียง เช่น เวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เพื่อเป็นแนวทางสู่ธรรมาภิบาลระดับภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. จัดตั้งสำนักงานข่าวกรองอาชญากรรมชายแดนร่วมในระดับพื้นที่ ประเทศไทยควรจัดตั้งสำนักงานข่าวกรองอาชญากรรมชายแดนร่วมในระดับพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย–เมียนมา เพื่อบูรณาการการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (National Cyber Security Agency: NCSA) ตำรวจไซเบอร์ ศุลกากร ตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยข่าวกรอง ในการติดตามการค้ามนุษย์และศูนย์ Scammer แบบทันต่อสถานการณ์ ครอบคลุมการเฝ้าระวังเส้นทางการเงิน และรูปแบบอาชญากรรมข้ามชาติ โดยขยายผลจากความร่วมมือกับ UNODC และกลไกอำนวยการด้านความมั่นคงชายแดนที่มีอยู่ รวมทั้งทำหน้าที่เป็น “จุดเชื่อมประสาน (Localised Nodes)” สำหรับการแจ้งเตือนและแบ่งปันข่าวกรองอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เสริมสร้างเกราะป้องกันทางการเงินและสถาบันต่อขบวนการหลอกลวง ประเทศไทยควรดำเนินการ 2 แนวทางควบคู่กัน ได้แก่ (1) การตัดวงจรทางการเงิน โดยร่วมมือกับพันธมิตรระหว่างประเทศในการติดตามและคว่ำบาตรกระแสเงินทุนผิดกฎหมายที่เชื่อมโยงกับศูนย์ Scammer กำหนดมาตรการจำกัดแบบเฉพาะเจาะจง และยกระดับการตรวจสอบสถานะลูกค้าในภาคธุรกิจความเสี่ยงสูง โดยเฉพาะโครงการลงทุนชายแดนและธุรกิจคาสิโน และ (2) การเสริมความมั่นคงไซเบอร์ของรัฐ ผ่านการตรวจสอบภาคบังคับ โดย NCSA พร้อมเปิดเผยผลการประเมินต่อสาธารณะเพื่อสร้างความโปร่งใส และการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติให้แก่หน่วยงานระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่เป็นแนวป้องกันด่านแรกต่ออาชญากรรมดิจิทัล

4 ปีแห่งสงครามรัสเซีย–ยูเครน: บทเรียน 10 ประการ

สงครามรัสเซีย–ยูเครนมิได้เป็นเพียงสงครามทางทหาร หากแต่เป็นจุดเปลี่ยนเชิงโครงสร้างของระเบียบโลกภายหลังสงครามเย็น ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อเข้าสู่ปีที่ 4 ได้สะท้อนบริบทของสงครามรูปแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 ที่ท้าทายขีดความสามารถของชาติมหาอำนาจ พันธมิตร และกลไกทางการทูตสมัยใหม่ บทความนี้จึงมองสงครามในฐานะบททดสอบในเชิงอารยธรรมและเจตจำนงทางการเมืองและความมั่นคง ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญต่อทิศทางของระเบียบโลกในอนาคตที่อาจส่งผลกระทบในวงกว้างมากกว่ารัฐคู่ขัดแย้งเพียงสองประเทศเท่านั้น

สงครามรัสเซีย–ยูเครน จากที่คาดการณ์ว่าจะสามารถยุติลงอย่างรวดเร็ว กลับยืดเยื้อและเข้าสู่ปีที่ 4 ซึ่งสะท้อนลักษณะของสงครามในปัจจุบันที่ทดสอบเจตจำนงทางการเมืองและความมั่นคงความชอบธรรมของรัฐ และความสามารถในการระดมทรัพยากรมากกว่าพลังอำนาจทางทหารเพียงอย่างเดียว ความขัดแย้งดังกล่าวมิได้เป็นเพียงการเผชิญหน้าทางทหาร หากแต่เป็นจุดเปลี่ยนเชิงโครงสร้างของระเบียบโลกหลังสงครามเย็น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของมหาอำนาจ พันธมิตรตะวันตก และกลไกทางการทูตสมัยใหม่ในการยับยั้งการรุกรานและจัดการความขัดแย้งระยะยาว ในขณะเดียวกัน สงครามครั้งนี้ได้ ตั้งคำถามเชิงบรรทัดฐานเกี่ยวกับอธิปไตย ความน่าเชื่อถือของพันธมิตร และความยั่งยืนของระเบียบระหว่างประเทศในศตวรรษที่ 21 เช่นกัน

บทเรียน 10 ประการ ของสงครามรัสเซีย-ยูเครน นับตั้งแต่เดือน ก.พ. 2022

บทเรียนที่ 1: สงครามคือบททดสอบเจตจำนงของรัฐและสังคม จะเห็นได้ว่าชัยชนะในสงครามสมัยใหม่ มิได้ถูกตัดสินจากอำนาจกำลังรบหรือความเหนือกว่าทางยุทโธปกรณ์เพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายรวมถึงการแข่งขันระยะยาวของ “เจตจำนง” (Will) ระหว่างรัฐและสังคมความสามารถในการคงไว้ซึ่งความมุ่งมั่นทางการเมือง ความเป็นเอกภาพของสังคม การระดมทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการรักษาความชอบธรรมภายในประเทศอาจกลายเป็นปัจจัยชี้ขาดสำคัญยิ่งกว่าความสำเร็จทางทหารในระยะเริ่มต้น ความล้มเหลวของรัสเซียในการบรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์อย่างรวดเร็ว สะท้อนถึงการประเมินที่ต่ำเกินไปต่อพลังทางสังคม อัตลักษณ์ และความแน่วแน่ของยูเครน ซึ่งสามารถเปลี่ยนความเสียเปรียบในเรื่องอำนาจกำลังรบให้กลายเป็นความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ในระยะยาวได้

บทเรียนที่ 2: ขนาดของรัฐและกำลังทหารไม่รับประกันชัยชนะ ความท้าทายสมมติฐานที่มองว่ารัฐขนาดใหญ่และมีกำลังทหารเหนือกว่าย่อมมีชัยเหนือรัฐขนาดเล็ก แม้ว่ารัสเซียจะได้เปรียบในเรื่องอำนาจกำลังรบแต่อย่างไรก็ตาม ผลจากสงครามที่ยืดเยื้อ ทำให้รัสเซียกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจทำให้ต้องหันไปพึ่งพาจีนมากขึ้นในปัจจุบัน

บทเรียนที่ 3: ความลังเลของพันธมิตรสร้างต้นทุนระยะยาว การช่วยเหลือยูเครนของโลกตะวันตกในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป สะท้อนความกังวลต่อการยกระดับความขัดแย้ง ความล่าช้าในการตัดสินใจข้อจำกัดทางด้านยุทโธปกรณ์ และความไม่ชัดเจนของยุทธศาสตร์ร่วม ส่งผลให้สงครามยืดเยื้อและเพิ่มต้นทุนทั้งทรัพยากรมนุษย์และเสถียรภาพภายในภูมิภาคยุโรป “การไม่ตัดสินใจ” หรือการตัดสินใจแบบกึ่งกลางอาจกลายเป็นการตัดสินใจเชิงลบ และเปิดโอกาสให้ฝ่ายตรงข้ามปรับตัวและยืดระยะเวลาความขัดแย้งออกไป

บทเรียนที่ 4: สงครามวาทกรรมและการสร้างภาพมีความสำคัญยิ่ง ความขัดแย้งในปัจจุบันมิได้จำกัดอยู่เพียงสนามรบ หากแต่ขยายไปสู่สนามรบด้านวาทกรรมและข้อมูลข่าวสารอย่างเข้มข้น แม้รัสเซียจะเป็นฝ่ายรุกรานอย่างชัดเจนตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ยังสามารถสร้างและเผยแพร่ข่าวสารที่ได้รับการยอมรับในหลายภูมิภาค โดยเฉพาะในประเทศโลกกำลังพัฒนา ปรากฏการณ์นี้สะท้อนว่า “ความชอบธรรม” ในระบบระหว่างประเทศไม่ได้ตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียวแต่สามารถขึ้นอยู่กับการแย่งชิงความได้เปรียบทางการรับรู้ (Perception) ที่เชื่อมโยงประวัติศาสตร์ อุดมการณ์ และความรู้สึกร่วมของสังคม เช่น การคุกคามและถูกปกครองโดยนาซี การขยายตัวของ NATO และการกดขี่ของชนกลุ่มน้อยชาวรัสเซียในยูเครน เป็นต้น

บทเรียนที่ 5: สายสัมพันธ์ของพันธมิตรตะวันตกที่เปราะบางกว่าที่คิด ยิ่งสงครามยืดเยื้อมากเท่าใด ยิ่งแสดงให้เห็นว่าโครงสร้างพันธมิตรในโลกตะวันตกไม่เข้มแข็งมากขึ้นเท่านั้น หากแต่ยึดโยงกับการเมืองภายใน ผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลัก และการเปลี่ยนแปลงท่าทีของมหาอำนาจอย่าง สหรัฐอเมริกา สามารถส่งผลกระทบต่อทิศทางของสงครามและเสถียรภาพของทั้งภูมิภาคได้อย่างฉับพลัน ดังจะเห็นได้จากยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของทรัมป์ ไม่ได้ระบุว่ารัสเซียเป็นศัตรูหรือภัยคุกคาม แต่กลับระบุถึงการแสวงหาเสถียรภาพเชิงยุทธศาสตร์กับรัสเซีย และสหภาพยุโรปและองค์กรข้ามชาติอื่น ๆ แทน

บทเรียนที่ 6: นิวเคลียร์ยังคงเป็นเครื่องมือยับยั้งเชิงโครงสร้าง การที่รัสเซียเป็นรัฐนิวเคลียร์ได้สร้างข้อจำกัดเชิงโครงสร้างต่อการแทรกแซงทางทหารของโลกตะวันตก ทำให้ความขัดแย้งถูกควบคุมไม่ให้ขยายไปสู่สงครามระหว่างมหาอำนาจโดยตรง ในขณะเดียวกันสถานการณ์ดังกล่าวส่งสัญญาณที่น่ากังวลต่อระบอบการไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ หากรัฐที่ไม่มีอาวุธนิวเคลียร์ต้องเผชิญแรงกดดันให้ยอมรับการสูญเสียดินแดนหรืออธิปไตยโดยพฤตินัย อาจกระตุ้นแรงจูงใจให้รัฐอื่นทบทวนท่าทีสำหรับการครอบครองอาวุธดังกล่าวในระยะยาว

บทเรียนที่ 7: ความหยิ่งผยองคือจุดอ่อนเชิงยุทธศาสตร์ ความหยิ่งผยองเชิงอำนาจและอคติทางอุดมการณ์แบบจักรวรรดินิยมสามารถนำไปสู่ความผิดพลาดเชิงระบบในการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์การมองยูเครนเป็นรัฐด้อยกว่า ขาดเอกภาพ และไร้ศักยภาพในการต่อต้านทำให้รัสเซียประเมินสถานการณ์คลาดเคลื่อนทั้งในมิติการทหาร การเมืองและสังคม ความเชื่อเชิงอัตลักษณ์ดังกล่าวไม่เพียงบิดเบือนกระบวนการข่าวกรอง แต่ยังลดทอนความสามารถของผู้นำในการรับฟังข้อมูลที่ขัดแย้งกับกรอบความคิดเดิม ส่งผลให้การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

บทเรียนที่ 8: เศรษฐกิจเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่สำคัญ

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมิใช่เป็นเพียงปัจจัยประกอบของสงคราม หากแต่เป็น “สนามรบระยะยาว” ที่กำหนดทิศทางความมั่นคงของรัฐ มาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจอาจไม่สามารถทำให้ระบอบการเมืองล่มสลายในทันที แต่มีผลในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยกัดกร่อนความสัมพันธ์ระหว่างความชอบธรรมทางการเมืองกับความคาดหวังทางเศรษฐกิจของประชาชน เมื่อรายได้ คุณภาพชีวิต และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจถูกบั่นทอน ความไม่พอใจของประชาชนสะสมมากขึ้นอาจกลายเป็นแรงกดดันเชิงโครงสร้าง แม้ยังไม่แปรเปลี่ยนเป็นการต่อต้านเชิงระบบในระยะสั้น

บทเรียนที่ 9: การทูตเป็นสงครามอีกแขนงหนึ่ง

การทูตมิได้เป็นหนทางสู่สันติภาพโดยอัตโนมัติ หากแต่สามารถกลายเป็นกลไกในการ “สืบทอดสงคราม” ได้ หากการเจรจาขาดหลักประกันด้านความมั่นคง ความยุติธรรม และการยับยั้งที่น่าเชื่อถือ กล่าวได้ว่า การตกลงทางการทูตในลักษณะนี้ ได้แปรเปลี่ยนความล้มเหลวทางทหารให้กลายเป็นชัยชนะเชิงยุทธศาสตร์ของฝ่ายรุกราน ผ่านการยอมรับผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้กำลังโดยพฤตินัย เป็นการทูตที่ไม่ตั้งอยู่บนกติกาสากลและหลักความรับผิดชอบ ซึ่งมิได้ยุติความขัดแย้งอย่างแท้จริง แต่อาจสร้างเงื่อนไขให้ความขัดแย้งกลับมาปะทุขึ้นใหม่อีกครั้งในอนาคต ในรูปแบบที่รุนแรงและซับซ้อนยิ่งกว่าเดิม

บทเรียนที่ 10: ระเบียบโลกกำลังถูกท้าทาย

สงครามรัสเซีย–ยูเครนมิได้เป็นเพียงความขัดแย้งระดับภูมิภาค หากแต่เป็นบททดสอบเชิงโครงสร้างของระเบียบระหว่างประเทศ ว่าโลกจะยังคงยึดมั่นในหลักอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน กติกาสากล และการไม่ใช้กำลังตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะค่อย ๆ ถอยกลับสู่ระบบที่มหาอำนาจกำหนดเขตอิทธิพลของตนผ่านการบังคับและกำลังทหาร หากการรุกรานถูกทำให้กลายเป็น “เรื่องปกติ” โดยปราศจากบรรทัดฐานที่ชัดเจน ย่อมส่งผลให้บรรทัดฐานเหล่านี้เสื่อมลง และเปิดพื้นที่ให้การเมืองแบบอำนาจนิยมกลับมาเป็นกลไกหลักของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ

กล่าวโดยสรุป สงครามรัสเซีย–ยูเครนได้เปลี่ยนสถานะจากความขัดแย้งเชิงดินแดนไปสู่การเป็นสนามทดสอบโครงสร้างอำนาจและบรรทัดฐานของระบบระหว่างประเทศอย่างเต็มรูปแบบ ความยืดเยื้อของสงครามสะท้อนให้เห็นว่า ความมั่นคงในศตวรรษที่ 21 มิได้ถูกกำหนดด้วยกำลังทหารเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นผลรวมของเจตจำนงทางการเมือง ความสามารถในการระดมทรัพยากร ความชอบธรรมทางสังคม และการจัดการสงครามข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกันความลังเลและความแตกแยกของพันธมิตรได้เปิดช่องให้ความล้มเหลวทางทหารถูกแปรเปลี่ยนเป็นโอกาสทางยุทธศาสตร์ผ่านการทูตและการเมืองระหว่างประเทศ

แนวโน้มความมั่นคงระหว่างประเทศ สะท้อนถึงการเปลี่ยนผ่านเชิงโครงสร้างของระบบโลกจากระเบียบที่ตั้งอยู่บนกติกาไปสู่ระบบที่อำนาจ การบังคับใช้ และผลประโยชน์ของรัฐมหาอำนาจมีน้ำหนักเหนือหลักการความยืดเยื้อของสงครามและความไม่เด็ดขาดของกลไกระหว่างประเทศ ส่งผลให้การใช้กำลังทางทหารโดยรัฐนิวเคลียร์ถูก “ทำให้เป็นปกติ” ในทางพฤตินัย แม้จะขัดต่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศก็ตาม ปัจจุบันการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจได้ขยายจากสนามรบทางทหารไปสู่มิติของสงครามข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีขั้นสูง เศรษฐกิจ และห่วงโซ่อุปทานโลก เห็นได้จากการใช้มาตรการคว่ำบาตร การควบคุมการส่งออกเทคโนโลยี การโจมตีทางไซเบอร์ และปฏิบัติการข่าวสารที่มุ่งบ่อนทำลายความเชื่อมั่นของสังคม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเทศไทยและกองทัพ

ควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเชิงรุกและการยืนหยัดบนหลักการเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาเสถียรภาพและอธิปไตย ท่ามกลางสภาพแวดล้อมความมั่นคงที่ผันผวนและซับซ้อน โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้ (1) ระดับความร่วมมือภูมิภาคและพหุภาคี ประเทศไทยควรใช้บทบาทในกรอบอาเซียนเพื่อเสริมเอกภาพ ลดแรงกดดันจากการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ และสนับสนุนกลไกพหุภาคีที่ยึดหลักสันติวิธีและการไม่ใช้กำลังในการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง (2) ระดับนโยบายความมั่นคงของรัฐ ควรให้ความสำคัญกับการรับมือภัยคุกคามหลายมิติ อาทิ ไซเบอร์ เศรษฐกิจ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีขั้นสูง ควบคู่กับการดำเนินนโยบายถ่วงดุลมหาอำนาจบนพื้นฐานกฎหมายระหว่างประเทศและบรรทัดฐานสากล(3) ระดับยุทธศาสตร์ทหารและการวางกำลัง กองทัพควรพัฒนาขีดความสามารถด้านสงครามแบบผสมผสาน อาทิ ระบบอากาศยานไร้คนขับ การป้องกันภัยไซเบอร์ และการคุ้มครองโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ พร้อมเตรียมกำลังสำหรับสถานการณ์ความขัดแย้งยืดเยื้อที่ไม่มีพื้นที่การรบที่ชัดเจน (4) การข่าวกรองและการสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ ควรยกระดับระบบข่าวกรองแบบบูรณาการ และพัฒนากลไกตอบโต้ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารและข่าวปลอมอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตหรือสถานการณ์ทางการเมืองที่เปราะบาง (5) ระบบการพัฒนาบุคลากรและสถาบันทหาร ควรปรับหลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรมให้ครอบคลุมภูมิรัฐศาสตร์ร่วมสมัย ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ความมั่นคงที่สำคัญ

สถานการณ์ระดับโลก

1. สหรัฐอเมริกา

สรุปสถานการณ์สหรัฐอเมริกา

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย พ.อ.อนุพนธ์ นาคสุทธิ์ และ ร.อ.หญิง ภิรัญชญา อุไรรัตน์

สถานการณ์ของสหรัฐอเมริกา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

เมื่อ 3 ม.ค. 69 **ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ประกาศความสำเร็จในการโจมตีเวเนซุเอลา** หลังจากกองกำลังสหรัฐฯ บุกจับกุมประธานาธิบดีนิโคลัส มาดูโร ของเวเนซุเอลาและภริยา ด้วยข้อหาสมคบคิดก่อการร้ายด้วยการค้ายาเสพติด (Narco-terrorism) และการลักลอบนำยาเสพติดเข้าสู่สหรัฐฯ พร้อมประกาศแผนบริหารจัดการเวเนซุเอลา ดังนี้ (1) สหรัฐฯ จะบริหารประเทศ (Run the country) เวเนซุเอลาเป็นการชั่วคราว เพื่อให้มั่นใจว่าจะเกิดการเปลี่ยนผ่านอำนาจที่ปลอดภัยและเหมาะสม โดยจะจัดตั้งคณะทำงานซึ่งนายมาร์โก รูบิโอ รมว.กต.สหรัฐฯ เป็นผู้รับผิดชอบหลัก (2) บริษัทพลังงานของสหรัฐฯ จะเข้าไปฟื้นฟูอุตสาหกรรมพลังงานในเวเนซุเอลา รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชาวเวเนซุเอลาอีกครั้ง และ (3) สหรัฐฯ จะไม่ลังเลที่จะส่งกองกำลัง (Boots on the ground) เข้าไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้แน่ใจว่าเวเนซุเอลาจะถูกบริหารจัดการอย่างถูกต้องและพร้อมจะดำเนินการโจมตีซ้ำ หากจำเป็น อนึ่ง ในเวลาต่อมาตามคำสั่งศาลฎีกาเวเนซุเอลาเมื่อ 3 ม.ค. 69 ได้ระบุให้นางเดลซี โรดริเกซ รองประธานาธิบดีเวเนซุเอลา เข้ารับตำแหน่งรักษาการประธานาธิบดีเวเนซุเอลา ทั้งนี้ นางโรดริเกซ เป็นน้องสาวของนายฮอร์เฆ โรดริเกซ ประธานสภาแห่งชาติ (รัฐสภา) เวเนซุเอลาคนปัจจุบัน ซึ่งทั้งสองคนต่างเป็นพันธมิตรสำคัญของประธานาธิบดีมาดูโร และอดีตประธานาธิบดีฮูโก ชาเวซ โดยนางซี โรดริเกซ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองประธานาธิบดีเวเนซุเอลา ต่อเนื่องมาตั้งแต่ มิ.ย.61 และเคยดำรงตำแหน่งสำคัญในรัฐบาล เช่น รมว.การสื่อสารและข้อมูล (ปี 2556 - 2557) รมว.กต. (ปี 2557 - 2560) และ รมว.น้ำมัน (ปี 2564 - 2568) ทั้งนี้ ภายหลังการประกาศแผนบริหารจัดการเวเนซุเอลาดังกล่าว **สหรัฐฯ ประกาศว่าจะเน้นการบริหารจัดการกิจการน้ำมันมากกว่าการบริหารราชการในเวเนซุเอลา** โดยสหรัฐฯ จะไม่ควบคุมการบริหารราชการของเวเนซุเอลา แต่จะเน้นการบริหารจัดการกิจการน้ำมันในช่วงเปลี่ยนผ่าน เพื่อลดกระแสกดดันจากนานาชาติที่กังวลว่าการปฏิบัติการของสหรัฐฯ อาจเป็นการแทรกแซงในระยะยาว ซึ่งจะกระทบต่อความพยายามจัดตั้งรัฐบาลหรือสร้างชาติของเวเนซุเอลาในอนาคต พร้อมทั้งย้ำว่า สหรัฐฯ จะยังคงบังคับใช้มาตรการกักกันน้ำมันและมาตรการคว่ำบาตร เพื่อกดดันให้เวเนซุเอลาเปลี่ยนแปลงนโยบายการจัดการน้ำมัน ขณะที่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ยืนยันว่า การปฏิบัติการของสหรัฐฯ มีเป้าหมายรักษาสันติภาพของโลก ตามหลักการมอนโร (Monroe Doctrine) ขณะเดียวกันได้กล่าวโจมตีประธานาธิบดี Gustavo Petro ของโคลอมเบียว่าเกี่ยวข้องกับการขนส่งยาเสพติดเข้าสหรัฐฯ มาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะโคเคน และไม่ปฏิเสธความเป็นไปได้ที่สหรัฐฯ จะปฏิบัติการจับกุมผู้นำโคลัมเบีย

เมื่อ 15 ม.ค.69 **สหรัฐฯ ประกาศพร้อมดำเนินตามแผนสันติภาพในฉนวนกาซาระยะ 2 ตาม**แผนสันติภาพ 20 ข้อที่ริเริ่มโดยสหรัฐฯหลังจากการดำเนินการห้วงที่ 1 ด้วยการส่งมอบความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมไปยังพื้นที่ฯ เสร็จสมบูรณ์ ประธานาธิบดีทรัมป์ในฐานะประธานคณะกรรมการสันติภาพ หรือ Board of Peace ขอสนับสนุนรัฐบาลใหม่ของปาเลสไตน์ (Palestinian Technocratic Government) และกลไกการบริหารพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อปกครองฉนวนกาซาในช่วงเปลี่ยนผ่าน โดยการสนับสนุนจากอียิปต์ ตุรกี และกาตาร์ พร้อมกับการดำเนินการลดกำลังทหารกับกลุ่มฮะมาส รวมถึงการส่งมอบและปลดอาวุธทั้งหมด ตลอดจนการรื้อถอนอุโมงค์ทุกแห่ง โดยจะต้องปฏิบัติตามพันธสัญญาโดยทันที

เมื่อ 4 ก.พ. 69 **สหรัฐฯ จัดการประชุมระดับ รมว.ด้านแร่ธาตุสำคัญ(Critical Minerals Ministerial) เป็นครั้งแรก** ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. โดยมีคณะผู้แทนจากประเทศหุ้นส่วนมากกว่า 50 ประเทศเข้าร่วม อาทิ ไทย อินเดีย เกาหลีใต้ สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก เคนยา และกินี เพื่อแลกเปลี่ยนและหารือเกี่ยวกับการส่งเสริมความเข้มแข็งและกระจายความเสี่ยงของห่วงโซ่อุปทานแร่ธาตุสำคัญในระดับโลก ที่ครอบคลุมตั้งแต่การจัดทำแผนที่ทางธรณีวิทยา จัดหาแหล่งเงินทุน อนุญาตสัมปทานเหมืองแร่ และการทำเหมือง แปรรูป และรีไซเคิลแร่ ตลอดจนการสร้างกลไกกำหนดราคาและตรวจสอบติดตามการซื้อขาย เพื่อประกันความมั่นคงปลอดภัย อีกทั้งยังเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนของสหรัฐฯ และประเทศหุ้นส่วนอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมโอกาสในการขยายความร่วมมือ การลงทุน และส่งเสริมขีดความสามารถด้านการแข่งขันในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ รองประธานาธิบดี เจ.ดี. แวนซ์ ของสหรัฐฯ นาย David Copley ผู้ช่วยพิเศษของประธานาธิบดีสหรัฐฯ ด้านห่วงโซ่อุปทานโลก และนาย Jacob Helberg ตำแหน่ง Under Secretary ฝ่ายการเติบโตทางเศรษฐกิจ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ของ กต.สหรัฐฯ เข้าร่วมในการประชุมดังกล่าว พร้อมกับการลงนามในกรอบความร่วมมือด้านการจัดหาและแปรรูปแร่ธาตุสำคัญระหว่างประเทศที่เข้าร่วมการประชุม

เมื่อ 19 ก.พ. 69 **สหรัฐฯ จัดประชุมคณะกรรมการสันติภาพ (Inaugural Meeting of the Board of Peace) ครั้งแรก** เพื่อแก้ไขปัญหาฉนวนกาซา ณ US Institute of Peace กรุงวอชิงตัน โดยได้ส่งจดหมายเชิญผู้นำประเทศสมาชิกคณะกรรมการสันติภาพ (สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซาอุดีอาระเบีย อียิปต์ กาตาร์ บาห์เรน ปากีสถาน ตุรกี ฮังการี โมร็อกโก โคโซโว อัลบาเนีย บัลแกเรียอาร์เจนตินา ปารากวัย คาซัคสถาน มองโกเลีย อุซเบกิสถาน อินโดนีเซีย และเวียดนาม) ทั้งนี้ ผู้นำฮังการี ตุรกี และอาร์เจนตินา ได้ตอบรับจะเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้แล้ว ขณะที่ไทย ที่ยังอยู่ระหว่างการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ ได้มอบหมายให้นายสุริยา จินดาวงษ์ เอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน เป็นผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมดังกล่าว เพื่อร่วมสังเกตการณ์และติดตามพัฒนาการเกี่ยวกับคณะกรรมการสันติภาพ ซึ่งไทยยังอยู่ระหว่างพิจารณาศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับคณะกรรมการสันติภาพดังกล่าว อนึ่ง การเข้าร่วมการประชุมข้างต้นเป็นประโยชน์ต่อการรับทราบพัฒนาการและทิศทางการดำเนินการของคณะกรรมการสันติภาพเพื่อประกอบการพิจารณาของไทยในเรื่องนี้อย่างรอบด้านต่อไป

เมื่อ 28 ก.พ. 69 **สหรัฐฯ พร้อมด้วยอิสราเอลเปิดฉาก “ปฏิบัติการสู้รบครั้งใหญ่” โจมตีอิหร่าน** ขนานนามปฏิบัติการครั้งนี้ว่าปฏิบัติการ “มหากาพย์โกรธา” (Epic Fury) ในขณะที่ฝั่งอิสราเอลเรียกว่าปฏิบัติการ

"ราชสีห์คำราม" (Lion's Roar) โดยมุ่งเป้าไปยังศูนย์ควบคุมขีปนาวุธระบบป้องกันภัยทางอากาศ องค์ประกอบนิวเคลียร์ที่สำคัญ และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ทั่วประเทศอิหร่าน ส่งผลให้ อยาตอลเลาะห์ อาลี คาเมเนอี ผู้นำสูงสุดของอิหร่านถูกสังหาร ขณะที่ฝ่ายอิหร่านเปิดฉากโจมตีตอบโต้ไปทั่วภูมิภาคตะวันออกกลาง เพื่อตอบโต้สหรัฐฯ และอิสราเอล

บทสรุป ท่าทีและความเคลื่อนไหวของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ สะท้อนความพยายามกำหนดบทบาทของสหรัฐฯ ในฐานะมหาอำนาจที่ต้องเป็นทั้ง "ผู้กำหนดกติกา" และ "ผู้ค้ำประกันเสถียรภาพ" บนฐานความเชื่อว่า ความมั่นคง พลังงาน และภูมิรัฐศาสตร์เป็นประเด็นที่เชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก และจำเป็นต้องบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ในเชิงปฏิบัติ สหรัฐฯ แสดงท่าทีพร้อมใช้เครื่องมือหลากหลาย เช่น มาตรการกดดันทางการเมืองและความมั่นคง ตลอดจนการแสดงบทบาทเชิงรุกในพื้นที่ที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์อย่างเวเนซุเอลา ซึ่งสะท้อนการยืนยันอิทธิพลในซีกโลกตะวันตกตามกรอบแนวคิดดั้งเดิมของสหรัฐฯ ขณะเดียวกัน มุ่งส่งเสริมบทบาททางการทูต เช่น การผลักดันแนวทางจัดการความขัดแย้งในฉนวนกาซา เพื่อแสดงบทบาทผู้นำในเวทีตะวันออกกลาง นอกจากนี้ การขับเคลื่อนความร่วมมือด้านทรัพยากรและแร่ธาตุสำคัญกับประเทศพันธมิตร ยังสะท้อนความพยายามจัดระเบียบห่วงโซ่อุปทานเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อรักษาความได้เปรียบเชิงโครงสร้างของสหรัฐฯ ในระยะยาว สำหรับการกำหนดทิศทางระเบียบโลกให้สอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติ และคงความได้เปรียบของสหรัฐฯ ท่ามกลางการแข่งขันเชิงภูมิรัฐศาสตร์ที่ทวีความเข้มข้นในขณะที่โลกอยู่ในภาวะเปราะบางและตึงตัวสูง จากการโจมตีอิหร่านของสหรัฐฯ และอิสราเอล เหตุการณ์ดังกล่าวจึงมิได้เป็นเพียงปฏิบัติการทางทหารเฉพาะหน้า หากแต่เป็นจุดศูนย์รวมของสายตานานาชาติที่จับตาการสั่นคลอนของดุลอำนาจ ความชอบธรรมในการใช้กำลัง และทิศทางความมั่นคงโลกในระยะยาว

2. รัสเซีย

สรุปสถานการณ์รัสเซีย

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย พ.อ.อนุพนธ์ นาคสุทธิ์ และ ร.ท.หญิง ปาณิสรา เทียนอ่อน ร.น.

สถานการณ์ของรัสเซีย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

***ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน* ยูเครนยังคงได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากประเทศตะวันตก** โดยเมื่อวันที่ 3 ม.ค. 69 รัฐบาลยูเครนเปิดเผยว่าตลอดปี 68 ประเทศได้รับความช่วยเหลือด้านความมั่นคงจากนานาประเทศเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นมูลค่าประมาณ 45,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 30 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยความช่วยเหลือดังกล่าวประกอบด้วย การส่งมอบอาวุธยุทโธปกรณ์ระบบป้องกันภัยทางอากาศและระบบต่อต้านขีปนาวุธ การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีทางทหาร ตลอดจนการลงทุนในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของยูเครน นอกจากนี้ ยูเครนยังได้รับเงินสนับสนุนเพิ่มเติมประมาณ 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากผลกำไรของทรัพย์สินของรัสเซียที่ถูกอายัดในสหภาพยุโรปและสหราชอาณาจักร เพื่อนำไปใช้ในการจัดหาอาวุธและเสริมสร้างขีดความสามารถทางการทหารของประเทศ

ต่อมาเมื่อวันที่ 6 ม.ค. 69 ประเทศพันธมิตรตะวันตกและยูเครน ได้จัดการประชุมที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ภายใต้กรอบความร่วมมือที่เรียกว่า Coalition of the Willing Summit โดยมีประเทศสำคัญ เช่น สหราชอาณาจักรและฝรั่งเศส เข้าร่วมการประชุมดังกล่าว ทั้งนี้ ที่ประชุมได้หารือเกี่ยวกับการจัดทำหลักประกันความมั่นคงระยะยาวให้แก่ยูเครน (Security Guarantees) และการประชุมดังกล่าว ยังมุ่งเน้นการกำหนดแนวทางสนับสนุนกองทัพยูเครนในระยะยาว รวมถึงการฟื้นฟูศักยภาพทางการทหารของประเทศภายหลังสงคราม อีกทั้ง ยังมีการหารือเกี่ยวกับแนวคิดในการจัดตั้งกองกำลังข้ามชาติ (Multinational Force) ที่อาจถูกส่งไปประจำการในยูเครน เพื่อป้องปรามการรุกรานจากรัสเซียในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ฝ่ายรัสเซียได้แสดงท่าทีคัดค้านอย่างชัดเจน โดยโฆษกกระทรวงการต่างประเทศของรัสเซียระบุว่า การดำเนินการดังกล่าวไม่ได้ช่วยส่งเสริมสันติภาพ หากแต่ยังจะทำให้ความขัดแย้งยืดเยื้อและเพิ่มความตึงเครียดด้านความมั่นคงในภูมิภาคยุโรปมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในช่วงต้นเดือน มี.ค.69 สหภาพยุโรปและประเทศสมาชิกนาโตบางประเทศ ได้หารือถึงแผนการเพิ่มกำลังการผลิตอาวุธและกระสุนเพื่อสนับสนุนยูเครนในระยะยาว รวมถึงการเพิ่มงบประมาณด้านกลาโหมของประเทศยุโรปหลายประเทศ เพื่อรองรับสถานการณ์ความไม่แน่นอนด้านความมั่นคงในภูมิภาคยุโรปตะวันออก ทั้งนี้ ความเคลื่อนไหวดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สงครามรัสเซีย–ยูเครนได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ประเทศยุโรปปรับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและการป้องกันประเทศในระยะยาวด้วยเช่นกัน อนึ่ง ความตึงเครียดด้านยุทธศาสตร์นิวเคลียร์ในยุโรปเพิ่มสูงขึ้น เมื่อรัสเซียออกมาแสดงความกังวลต่อแผนของฝรั่งเศสในการขยายบทบาทของ "ร่มนิวเคลียร์" เพื่อคุ้มครองพันธมิตรยุโรป โดยรัฐบาลรัสเซียระบุว่าแนวคิดดังกล่าว อาจทำให้สมดุลทางยุทธศาสตร์ในยุโรปเปลี่ยนแปลงไป ขณะที่ ความเสี่ยงต่อการแข่งขันด้านอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคจะเพิ่มมากขึ้น โดย รัสเซียย้ำว่ากองกำลังนิวเคลียร์ของฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักรควรจะถูกนำมาพิจารณาในการเจรจาด้านการควบคุมอาวุธในอนาคต

ขณะเดียวกัน **ความพยายามในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งผ่านช่องทางการทูตเริ่มปรากฏให้เห็นมากขึ้น** โดยเมื่อวันที่ 23–24 ม.ค. 69 มีการจัดการเจรจาระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสระหว่างสหรัฐฯ รัสเซีย และยูเครน ณ กรุงอาบูดาบี สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซึ่งถือเป็นการเจรจาไตรภาคีครั้งสำคัญระหว่างทั้ง 3 ฝ่าย นับตั้งแต่ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน เริ่มต้นขึ้นในปี 65 การเจรจาดังกล่าวมีผู้แทนสำคัญเข้าร่วม ได้แก่ นาย Steve Witkoff ผู้แทนจากสหรัฐอเมริกา พลเรือเอก Igor Kostyukov หัวหน้าหน่วยข่าวกรองทางทหารของรัสเซีย และนาย Rustem Umerov เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติของยูเครน โดยมีประเด็นสำคัญในการหารือ ได้แก่ สถานการณ์การสู้รบในพื้นที่ดินแดน

ยูเครนตะวันออก แนวทางการผลักดันแผนสันติภาพของสหรัฐอเมริกา และการจัดทำหลักประกันความมั่นคงสำหรับยูเครนในอนาคต อย่างไรก็ตาม จุดยืนของแต่ละฝ่ายยังคงมีความแตกต่างกัน โดยฝ่ายรัสเซียยังคงยืนกรานให้ยูเครนถอนกำลังทหารออกจากพื้นที่บางส่วนในภูมิภาคโดเนตสก์ ขณะที่ฝ่ายสหรัฐฯ ระบุว่าการเจรจามีความคืบหน้าในบางประเด็น และทุกฝ่ายเห็นพ้องที่จะเดินหน้าการหารือต่อไปในอนาคต แม้ว่ายังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงสันติภาพได้ในระยะสั้น

สำหรับสถานการณ์ในสนามรบยังคงมีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ในห้วงปลายเดือน ก.พ. 69 มีรายงานว่ายูเครนได้เพิ่มการใช้โดรนโจมตีระยะไกล เพื่อโจมตีโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานและฐานทัพทางทหารภายในดินแดนของรัสเซีย โดยเฉพาะพื้นที่ใกล้ชายแดนและบางเมืองในภูมิภาคตะวันตกของรัสเซีย ซึ่งการโจมตีดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อสร้างแรงกดดันต่อระบบโลจิสติกส์และศักยภาพทางทหารของรัสเซีย ขณะเดียวกันฝ่ายรัสเซียก็ยังคงใช้ขีปนาวุธและโดรนโจมตีโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานของยูเครน ส่งผลให้หลายพื้นที่ของยูเครนประสบปัญหาการขาดแคลนไฟฟ้าและความเสียหายต่อระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน

ในอีกด้านหนึ่ง **สงครามระหว่างรัสเซียและยูเครนยังคงส่งผลกระทบต่อสถานการณ์เศรษฐกิจของรัสเซีย** ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 20 ม.ค. 69 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ได้ปรับลดการคาดการณ์การเติบโตของเศรษฐกิจรัสเซียในปี 69 ลงเหลือเพียงร้อยละ 0.8 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศตลาดเกิดใหม่ที่อยู่ที่ประมาณร้อยละ 4 โดยมีสาเหตุมาจากผลกระทบของสงคราม มาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจจากประเทศตะวันตก ภาวะเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้น รวมถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานในบางภาคส่วนของเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม แม้เศรษฐกิจรัสเซียจะเผชิญแรงกดดันจากมาตรการคว่ำบาตร แต่รัฐบาลรัสเซียยังคงพยายามรักษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศพันธมิตร โดยเฉพาะในด้านพลังงานและเทคโนโลยีนิวเคลียร์ ตัวอย่างสำคัญคือ การประกาศของบริษัท Rosatom ของรัสเซียเมื่อวันที่ 30 ธ.ค. 68 เกี่ยวกับแผนการเร่งก่อสร้างโครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ Paks-2 ในประเทศฮังการี ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังจากที่สหรัฐฯ ได้ผ่อนปรนมาตรการคว่ำบาตรบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการพลังงานนิวเคลียร์ โดยคาดว่าการก่อสร้างจะเริ่มต้นอย่างจริงจังในปี 69 โดยความเคลื่อนไหวดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้รัสเซียจะเผชิญแรงกดดันจากการคว่ำบาตรและความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ แต่ประเทศยังคงสามารถดำเนินความร่วมมือด้านพลังงานกับบางประเทศในยุโรปได้

สำหรับด้านพลังงาน รัสเซียยังคงได้รับอิทธิพลจากความผันผวนของตลาดพลังงานระหว่างประเทศ ทั้งนี้ จากสถานการณ์ความตึงเครียดในตะวันออกกลางและการหยุดชะงักของการขนส่งพลังงานผ่านช่องแคบฮอร์มุซในช่วงต้นเดือน มี.ค. 69 ส่งผลให้ราคาน้ำมันในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวกลับกลายเป็นปัจจัยที่เอื้อประโยชน์ต่อรัสเซีย เนื่องจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้นช่วยเพิ่มรายได้จากการส่งออกพลังงาน ซึ่งถือเป็นแหล่งรายได้สำคัญของงบประมาณของรัฐบาลรัสเซีย และช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางทหารของประเทศในช่วงที่ปฏิบัติการทางทหารกับยูเครน

กล่าวโดยสรุป สำหรับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย–ยูเครนในช่วง ม.ค.-มี.ค. 69 ยังคงมีความยืดเยื้อ โดยยูเครนยังคงได้รับการสนับสนุนด้านความมั่นคงจากประเทศตะวันตกอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านยุทโธปกรณ์ งบประมาณ และการจัดทำหลักประกันความมั่นคงระยะยาว ขณะเดียวกันยุโรปและนาโตได้เริ่มปรับยุทธศาสตร์ด้านกลาโหมและเพิ่มกำลังการผลิตอาวุธเพื่อรองรับสถานการณ์ความไม่แน่นอนด้านความมั่นคงในภูมิภาคยุโรปตะวันออก ในอีกด้านหนึ่ง แม้ว่าจะมีความพยายามในการเจรจาทางการทูตระหว่างสหรัฐฯ รัสเซีย และยูเครน แต่เนื่องจากจุดยืนของแต่ละฝ่ายนั้นยังคงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้โอกาสในการบรรลุข้อตกลงสันติภาพในระยะสั้นยังคงมีข้อจำกัด ขณะเดียวกันการปฏิบัติการในสนามรบยังคงมุ่งเน้นการทำลายโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานของทั้งสองฝ่าย ซึ่งมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพด้านพลังงานและเศรษฐกิจของภูมิภาค ทำให้แนวโน้มของสถานการณ์จะยังคงดำเนินไปในลักษณะสงครามยืดเยื้อบั่นทอนกำลัง โดยยุโรปมีแนวโน้มที่จะยกระดับขีดความสามารถทางทหาร ขณะที่รัสเซียจะมุ่งเน้นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและรายได้จากภาคพลังงานเพื่อหล่อเลี้ยงสภาวะสงครามให้ดำรงอยู่ต่อไป ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ จะส่งผลให้เกิดความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์และความมั่นคงของโลกในระยะยาว

3. ตะวันออกกลาง-เอเชียใต้

3.1 ตะวันออกกลาง

สรุปสถานการณ์ตะวันออกกลาง-อิสราเอลและคู่ขัดแย้ง

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย พ.อ.อนุพนธ์ นาคสุทธิ์ และ น.ส.กาญจนา เพิ่มพูน

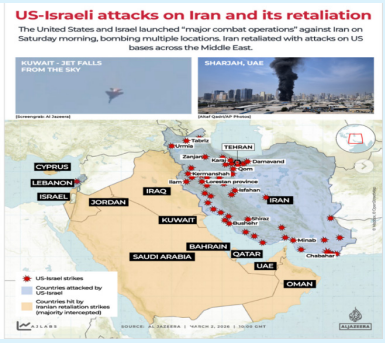
สถานการณ์ตะวันออกกลาง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

สถานการณ์ในประเทศอิหร่านกำลังก้าวเข้าสู่จุดเปลี่ยนสำคัญที่โลกต้องจับตามอง เมื่อการประท้วงที่เริ่มต้นจากความอดอยากและปัญหาเศรษฐกิจ ได้ยกระดับกลายเป็นการเรียกร้องให้มีการปฏิวัติระบอบการปกครองครั้งใหญ่ที่สุดนับตั้งแต่ปี 1979 ทั้งนี้ ชนวนเหตุสำคัญไม่ใช่แค่การเมือง แต่คือเรื่อง ‘ปากท้อง’ โดยค่าเงินเรียลที่ร่วงลงอย่างรุนแรงจนแตะระดับต่ำสุดในประวัติศาสตร์ ที่นำไปสู่ภาวะเงินเฟ้ออันส่งผลให้ประชาชนประสบปัญหาทางการเงิน ตั้งแต่ช่วงปลายปีที่ผ่านมา ทำให้ผู้คนออกมาประท้วงรัฐบาลอิหร่านนับแสนคน ขณะที่รัฐบาลออกมาตอบโต้ด้วยมาตรการขั้นเด็ดขาด ที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตสะสมสูงถึงกว่า 600 ราย นอกจากนี้ ได้มีคำสั่งในการปิดอินเทอร์เน็ตทั่วประเทศเพื่อปิดหูปิดตาประชาชนและชาวโลก อนึ่ง แม้อิหร่านจะเป็นมหาอำนาจด้านพลังงาน แต่ใน

ปัจจุบัน กลับประสบปัญหาภาวะการขาดแคลนไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติที่ถือเป็นสัญญาณของวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันการเจรจาโครงการนิวเคลียร์กับสหรัฐฯ ในเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ประสบความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง ส่งผลให้ชาติตะวันตก (อังกฤษ เยอรมนี ฝรั่งเศส) เริ่มบังคับใช้มาตรการ “Snapback” เพื่อรื้อฟื้นการคว่ำบาตรเต็มรูปแบบต่ออิหร่านอีกครั้ง

อนึ่ง ภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาคตะวันออกกลางได้เกิดท้าทายครั้งใหญ่ขึ้น ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 28 ก.พ.69 อิสราเอลและสหรัฐฯ ได้เปิดฉากปฏิบัติการทางอากาศครั้งใหญ่โจมตีเป้าหมายในอิหร่าน โดยมีเป้าหมายสำคัญได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานนิวเคลียร์ ขีปนาวุธ และศูนย์บัญชาการทางทหาร

ส่งผลให้ อยาโตลเลาะห์ อาลี คาเมเนอี (Ali Khamenei) ผู้นำสูงสุดของอิหร่านเสียชีวิตภายหลังจากการโจมตีอาคารบัญชาการในกรุงเตหะราน ทำให้เกิดสุญญากาศทางอำนาจและการประท้วงระลอกใหม่ในอิหร่าน ขณะที่ฝ่ายอิหร่านได้**ตอบโต้ด้วยการ**ยิงขีปนาวุธพิกัดสูงเข้าใส่ในหลายประเทศ เช่น อิรัก จอร์แดน และซาอุดีอาระเบีย รวมถึงการโจมตีสถานทูตสหรัฐฯ ในกรุงริยาด

ต่อมา วันที่ 2 มี.ค. 69 ได้มีการเปิดแนวรบด้านเลบานอนและการขยายวงของสงคราม ภายหลังการเสียชีวิตของผู้นำอิหร่าน ทำให้กลุ่มฮิซบอลเลาะห์ในเลบานอน ได้ประกาศสงครามเต็มรูปแบบกับอิสราเอล ขณะที่ อิสราเอลเริ่มปฏิบัติการภาคพื้นดินในเลบานอนใต้ เพื่อกวาดล้างฐานที่มั่นของฮิซบอลเลาะห์ รวมถึงการโจมตีทางอากาศอย่างหนักในย่านดาฮิเยห์ (Dahieh) ของกรุงเบรุต ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก

วิกฤตการณ์ในฉนวนกาซาและเวสต์แบงก์ แม้สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิหร่านและอิสราเอล ยังคงดำเนินอยู่ แต่สถานการณ์ในกาซาก็ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ แม้จะมีการประกาศหยุดยิงเป็นระยะในช่วงปี 2568 แต่ในช่วงต้นปี 2569 การสู้รบยังคงมีอยู่ประปราย โดยอิสราเอลยังคงควบคุมพื้นที่สำคัญในกาซา และมีการจัดตั้ง “คณะกรรมการสันติภาพนานาชาติ” (Board of Peace) เพื่อดูแลการฟื้นฟูแต่ยังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ นอกจากนี้ ด้าน**วิกฤตมนุษยธรรม** จำนวนผู้เสียชีวิตสะสมในกาซาพุ่งสูงกว่า 72,000 ราย (ข้อมูล ณ มีนาคม 2569)

สำหรับวิกฤตความมั่นคงทางทะเลและพลังงาน ช่องแคบฮอร์มุซ กลายเป็นพื้นที่สงคราม ภายหลังการสู้รบของสหรัฐฯและอิหร่าน โดยทางการอิหร่านได้ประกาศปิดช่องแคบฮอร์มุซ พร้อมโจมตีเรือบรรทุกน้ำมันที่ฝ่าฝืน ส่งผลให้ราคาน้ำมันโลกผันผวนอย่างรุนแรง ในขณะเดียวกัน กลุ่มฮูตีในเยเมนกลับมาเพิ่มความเข้มข้นในการโจมตีเรือบรรทุกสินค้าในทะเลแดงอีกครั้งในช่วงต้นเดือนมีนาคม ทำให้บริษัทเดินเรือยักษ์ใหญ่ (เช่น Maersk) ต้องสั่งระงับการเดินทางผ่านเส้นทางนี้อีกด้วย

บทสรุปและแนวโน้ม ปัจจุบันภูมิภาคตะวันออกกลางอยู่ในสภาวะที่ไร้เสถียรภาพสูงสุด โดย สหรัฐฯ และอิสลาเอล ได้เปิดฉากปฏิบัติการทางทหารครั้งใหญ่ที่สุด ต่ออิหร่าน นับตั้งแต่สงครามอิรักในปี 2003 ขณะที่อิหร่านที่กำลังอยู่ในช่วงประสบปัญหาภายในประเทศ จำเป็นต้องตอบโต้อย่างรุนแรง ทำให้สงครามครั้งนี้ไม่เพียงแต่จะเปลี่ยนแผนที่การเมืองของตะวันออกกลาง แต่อาจนำไปสู่ความสั่นคลอนต่อระเบียบโลกและเศรษฐกิจในระดับที่ไม่อาจคาดการณ์ได้

3.2 เอเชียใต้

สรุปสถานการณ์อินเดียและปากีสถาน

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย พ.อ.อนุพนธ์ นาคสุทธิ์ และ น.ท.หญิง ภัสวรรณ ศรีธนวิบุญชัย ร.น.

สถานการณ์ของอินเดีย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

การระบาดของไวรัสนิปาห์ สถานการณ์**ไวรัสนิปาห์ในอินเดียล่าสุดเกิดขึ้นเมื่อ**วันที่ 26 ม.ค. 69 โดยทางการอินเดีย ได้แจ้งต่อองค์การอนามัยโลกว่า พบ**ผู้ติดเชื้อไวรัสนิปาห์ยืนยัน 2 ราย** ในรัฐ**เบงกอลตะวันตก** ซึ่งทั้งคู่ เป็นบุคลากรทางการแพทย์ที่เริ่มมีอาการตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคม 2568 และได้รับการยืนยันจากผลตรวจทางห้องปฏิบัติการในกลางเดือนมกราคม ทั้งนี้ การติดเชื้อของผู้ป่วยทั้ง 2 รายถูกพบผ่านการทดสอบ RT-PCR และ ELISA โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ระบุและตรวจพบผู้สัมผัสกว่า 190 คน ซึ่งทั้งหมดให้ผลตรวจเป็นลบ **แสดงว่าจนถึงขณะนี้ยังไม่มีการพบการแพร่ระบาดเพิ่มเติมหรือการติดเชื้อเพิ่มขึ้นนอกจากผู้ป่วยทั้ง 2 ราย ทำให้ทางการอินเดียประกาศว่า การระบาดในครั้งนี้ยังอยู่ในวงจำกัดภายในรัฐเบงกอลตะวันตกเท่านั้น**

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีรายงานผู้ป่วยยืนยันเพียง 2 ราย แต่มี**รายงานข่าวจากบางสำนักว่า หนึ่งในผู้ป่วยที่เป็นพยาบาลหญิงวัย 25 ปีได้เสียชีวิตจากภาวะแทรกซ้อนภายหลังการติดเชื้อ** ซึ่งนำไปสู่การตรวจสอบเพิ่มเติมและก่อให้เกิดความสนใจในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้ติดเชื้อใหม่ยังไม่ปรากฏและไม่มีหลักฐานที่แสดงว่ามีการแพร่ระบาดไปยังรัฐอื่น ๆ ของอินเดีย ส่งผลให้สถานการณ์ดังกล่าวโดยรวม ถูกมองว่า**ได้รับการควบคุมภายใต้มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอย่างเข้มงวด**

องค์การอนามัยโลกประเมินว่าความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลกยังอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง โดยอาศัยข้อมูลจากการติดตามการตรวจผู้สัมผัสและการเฝ้าระวังในพื้นที่ที่พบผู้ติดเชื้อ ขณะที่หลายประเทศในเอเชียได้เพิ่มมาตรการคัดกรองที่สนามบินและด่านชายแดนเพื่อป้องกันการนำเชื้อเข้าสู่ประเทศของตนเอง ทั้งนี้ แม้จะยังไม่มี**วัคซีนหรือยารักษาเฉพาะสำหรับเชื้อไวรัสนิปาห์** และการรักษายังคงเป็นการดูแลตามอาการ แต่การตอบสนองของระบบสาธารณสุขและการดำเนินมาตรการป้องกันของอินเดีย ได้รับการประเมินว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอในการป้องกันการระบาดในวงกว้าง

การประชุม AI Impact Summit 2026 การประชุม AI Impact Summit 2026 จัดขึ้นในอินเดียระหว่างวันที่ **16–21 ก.พ. 69** ณ **กรุงนิวเดลี** ถือเป็นการประชุมสุดยอดด้านปัญญาประดิษฐ์ระดับโลกที่ใหญ่ที่สุดครั้งแรกในพื้นที่ Global South โดยมีผู้นำรัฐบาล รัฐมนตรี และผู้บริหารจากบริษัทเทคโนโลยียักษ์ใหญ่ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้าน AI และนักวิจัยจากทั่วโลก เข้าร่วมเพื่อหารือเรื่องการพัฒนา AI อย่างปลอดภัย รับผิดชอบ และเพื่อสาธารณประโยชน์ **ทั้งนี้ อินเดียตั้งเป้าหมาย สำหรับการใช้เวทีนี้เพื่อแสดงบทบาทผู้นำในนโยบาย AI โลก และผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การกำกับดูแล ความปลอดภัย และการนำ AI ไปใช้ในภาคสาธารณะ**

ต่าง ๆ เช่น การศึกษา การแพทย์ การเกษตร และพลังงาน ขณะที่ผู้นำประเทศและผู้บริหารบริษัทเทคโนโลยีที่เข้าร่วม ต่างเน้นย้ำถึงความสำคัญของการบริหาร AI ให้สอดคล้องกับคุณค่าทางสังคม และเตือนว่าประเทศที่ไม่ก้าวให้ทันกับการพัฒนา AI อาจเสี่ยงที่จะถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ทั้งนี้ในการประชุมฯ มีการประกาศความร่วมมือและพันธสัญญาทางการลงทุนหลายพันล้านดอลลาร์จากบริษัทเทคโนโลยีใหญ่ ๆ พร้อมทั้งความร่วมมือด้านโครงข่ายดิจิทัลและระบบคอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาด้าน AI อย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์ของปากีสถาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

การปะทะระหว่างปากีสถานและอัฟกานิสถาน รัฐมนตรีกลาโหมปากีสถานประกาศว่าขณะนี้ปากีสถานอยู่ในสภาวะสงครามเปิดเผย (Open war) กับอัฟกานิสถาน ภายหลังการปะทะกันทางทหารบริเวณพรมแดนอย่างรุนแรง โดยปากีสถานได้ยิงอากาศยานและโจมตีเป้าหมายของกลุ่มตาลีบันในเมืองใหญ่ของอัฟกานิสถาน รวมถึงกรุงคาบูล กันดาฮาร์ และภาคอื่นๆ เพื่อตอบโต้การโจมตีต่อกองกำลังของตน ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายมีรายงานตัวเลขผู้เสียชีวิตและการสูญเสียต่างกันอย่างมาก

โดยปากีสถานกล่าวว่าฝ่ายตาลีบันมียอดผู้เสียชีวิตกว่า 130 ราย ขณะที่อัฟกานิสถานระบุว่ามีทหารปากีสถานกว่า 50 รายถูกสังหาร อนึ่ง ความรุนแรงนี้เกิดขึ้นภายหลังจากที่ทั้งสองฝ่ายมีมติข้อตกลงหยุดยิงในปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ปัญหาความขัดแย้งยังคงมีอยู่ขณะที่ปัญหากับกลุ่มติดอาวุธภายในประเทศยังดำเนินอย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์ของบังกลาเทศ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

การเลือกตั้งใหญ่ในบังกลาเทศ การเลือกตั้งทั่วไปของบังกลาเทศเมื่อวันที่ 12 ก.พ. 69 ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญทางการเมืองที่สำคัญครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ของประเทศ หลังการลุกฮือครั้งใหญ่ในปี 2567 ที่นำไปสู่การสิ้นสุดอำนาจอย่างยาวนานกว่า 15 ปีของชีค ฮาสินา และพรรคอวามีลีก

ในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งกว่า 127 ล้านคน โดยภาพรวมถูกมองว่าเป็นการเลือกตั้งที่เสรีที่สุดในรอบหลายปี ทั้งนี้ **ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคชาตินิยมบังกลาเทศ (BNP) ภายใต้การนำของทาริก ราห์มาน ได้รับชัยชนะอย่างถล่มทลาย จนสามารถครองเสียงข้างมากในรัฐสภา** ขณะที่พรรคอิสลามการเมืองอย่างพรรคจามาอัต-อี-อิสลามี ได้รับที่นั่งเป็นอันดับรองลงมา และมีแนวโน้มเป็นฝ่ายค้านหลักในสภา การเลือกตั้งครั้งนี้ยังมีการทำประชามติควบคู่เกี่ยวกับการปฏิรูปรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีเป้าหมายจำกัดอำนาจฝ่ายบริหารและเพิ่มกลไกตรวจสอบถ่วงดุล ทั้งนี้ จากผลประชามติที่ได้รับการสนับสนุนในระดับสูงสะท้อนความต้องการของประชาชนที่ต้องการเห็นโครงสร้างการเมืองที่โปร่งใสและตรวจสอบได้มากขึ้น **อนึ่ง ภาพรวมการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่เพียงเป็นการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล แต่ยังนำไปสู่การเปิดยุคใหม่ทางการเมืองของบังกลาเทศที่อาจกำหนดทิศทางประชาธิปไตย เสถียรภาพภายในประเทศ และความสัมพันธ์กับต่างประเทศในระยะยาว**

บทสรุป ในช่วงต้นปี 2569 ภูมิภาคเอเชียใต้ยังเผชิญทั้งความท้าทายด้านสาธารณสุขและการเมือง โดยอินเดียพบผู้ติดเชื้อไวรัสนิปาห์เป็นวงจำกัด ทำให้หลายประเทศเพิ่มมาตรการคัดกรอง ขณะที่องค์การอนามัยโลกประเมินว่าความเสี่ยงการระบาดข้ามพรมแดนยังอยู่ในระดับต่ำ ในส่วนปากีสถานได้ประกาศสงครามอย่างเปิดเผยกับอัฟกานิสถาน ขณะเดียวกันบังกลาเทศได้จัดการเลือกตั้งครั้งสำคัญ ส่งผลให้พรรคชาตินิยมบังกลาเทศกลับมามีอำนาจและเกิดการเปลี่ยนผ่านผู้นำ ซึ่งอาจส่งผลต่อเสถียรภาพและทิศทางความร่วมมือในภูมิภาค

สถานการณ์ระดับภูมิภาค

1. จีน

สรุปสถานการณ์จีน

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ ร.อ.หญิง นิตยา งานไว

สถานการณ์ของจีน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

จีนได้แสดงบทบาทเชิงรุกอย่างเด่นชัดทั้งในมิติการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูง การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ ตลอดจนการขยายความร่วมมือทางการทูตในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ความเคลื่อนไหวดังกล่าวสะท้อนแนวคิดการพัฒนาประเทศที่ผสมผสาน “ความมั่นคงควบคู่การเติบโต” (Security-development Nexus) และการมุ่งสู่การเป็นมหาอำนาจด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี และการกำหนดกติกาสากลในระเบียบโลกใหม่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. มิติเทคโนโลยี

ภายหลังสุนทรพจน์วันขึ้นปีใหม่ของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ผู้นำจีนได้ให้ความสำคัญกับทิศทาง “การพัฒนาคุณภาพสูงผ่านนวัตกรรม” โดยมุ่งเน้นการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และอุตสาหกรรมการผลิตเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ พร้อมผลักดันการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) และอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ เพื่อลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศและเสริมสร้าง “อธิปไตยทางเทคโนโลยี” ของชาติ

จากรายงานของสำนักข่าว Xinhua ระบุว่าจีนตั้งเป้าภายในปี 2570 ให้สามารถจัดหาเทคโนโลยี AI หลักได้อย่างมั่นคงและเชื่อถือได้ โดยจะส่งเสริมการใช้โมเดลขนาดใหญ่ในภาคการผลิต สร้างฐานข้อมูลอุตสาหกรรมคุณภาพสูง พัฒนาระบบนิเวศแบบเปิด (Open-source Ecosystem) และเพิ่มศักยภาพการกำกับดูแลความปลอดภัยของอัลกอริทึมและข้อมูล การดำเนินการดังกล่าวมิได้เป็นเพียงนโยบายเศรษฐกิจ หากแต่มีมิติความมั่นคงเชิงโครงสร้าง เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลและ AI ถูกมองว่าเป็น “โครงสร้างพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์” ที่กำหนดอำนาจต่อรองทางการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21

2. มิติการทูต

2.1 ระดับทวิภาคี

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีนยังคงขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะความร่วมมือกับเวียดนาม ผ่านการหารือระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ ซึ่งครอบคลุมด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี โลจิสติกส์ การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน การค้าเกษตร และการลงทุนคุณภาพสูง ความร่วมมือดังกล่าวช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทานและลดอุปสรรคทางการค้าข้ามแดน

จะเห็นได้ว่าจีนใช้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือสร้างความไว้วางใจทางการเมือง และลดแรงถ่วงดุลจากมหาอำนาจภายนอก โดยมุ่งสร้าง “สภาพแวดล้อมเพื่อนบ้านที่เป็นมิตร” ซึ่งเอื้อต่อเสถียรภาพด้านความมั่นคงของจีนในระยะยาว

ภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยเฉพาะกรณีการสู้รบระหว่างสหรัฐฯ อิสราเอล และอิหร่าน จีนมีท่าทีที่สำคัญ คือ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2569 นายหวัง อี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจีน ได้หารือทางโทรศัพท์กับนายเซอร์เกย์ วิคโตโรวิช ลาฟรอฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรัสเซีย โดยจีนแสดงความกังวลอย่างยิ่งต่อกรณีที่สหรัฐฯ และอิสราเอลใช้กำลังโจมตีอิหร่านในช่วงที่ยังมีการเจรจาทางการทูต พร้อมทั้งประณามการสังหารผู้นำของรัฐอธิปไตยและการยุยงให้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองว่าเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศและบรรทัดฐานความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ซึ่งอาจทำให้ความรุนแรงลุกลามทั่วอ่าวเปอร์เซียและผลักดันภูมิภาคตะวันออกกลางเข้าสู่ภาวะวิกฤตยิ่งขึ้น โดยจีนเสนอจุดยืน 3 ประการ ได้แก่ (1) ยุติปฏิบัติการทางทหารโดยทันที (2) เร่งรื้อฟื้นการเจรจาทางการเมืองและการทูต และ (3) ร่วมกันต่อต้านการกระทำฝ่ายเดียว (Unilateral Actions) ขณะที่ฝ่ายรัสเซียยืนยันมีจุดยืนสอดคล้องกับจีน และพร้อมเสริมสร้างความร่วมมือและการประสานงานในเวทีพหุภาคี เช่น องค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) และในองค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Cooperation Organisation : SCO) เพื่อส่งสัญญาณร่วมกันในการคัดค้านการใช้กำลังและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาผ่านกลไกการทูตเป็นหลัก ซึ่งสะท้อนบทบาทของจีน–รัสเซียในฐานะกลุ่มประเทศที่พยายามถ่วงดุลอิทธิพลตะวันตกและผลักดันระเบียบความมั่นคงแบบพหุขั้วในเวทีระหว่างประเทศ

2.2 ระดับพหุภาคี

นายหวัง อี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจีน เมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2569 ได้กล่าวในที่ประชุม Munich Security Conference โลกกำลังเผชิญความผันผวนจากลัทธิฝ่ายเดียวและการเมืองแบบเผชิญหน้า จึงจำเป็นต้องปฏิรูปธรรมาภิบาลโลกโดยยึดพหุภาคีนิยมและฟื้นบทบาทนำของ United Nations ให้เป็นเวทีกลางที่ทุกประเทศมีสิทธิเท่าเทียม จีนเสนอ “ข้อริเริ่มว่าด้วยธรรมาภิบาลโลก (Global Governance Initiative : GGI)” ภายใต้แนวคิดอธิปไตยเท่าเทียม หลักนิติธรรม ความร่วมมือแบบได้ประโยชน์ร่วม และการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง พร้อมเรียกร้องให้ประเทศมหาอำนาจเลิกใช้มาตรฐานสองชั้น หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าแบบสงครามเย็น และแก้ไขความขัดแย้งผ่านการเจรจา ไม่ใช้กำลัง โดยสนับสนุนการหยุดยิงและกระบวนการสันติภาพในประเด็นร้อนต่าง ๆ ขณะเดียวกันจีนประกาศว่าจะเดินหน้าการพัฒนาอย่างสันติ เป็นพลังเพื่อเสถียรภาพ ความยุติธรรม และความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนกับยุโรป เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนระเบียบโลกหลายขั้วที่สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืนมากขึ้น

บทสรุปและการประเมินแนวโน้ม โดยสรุป สถานการณ์จีนในห้วงเดือนมกราคม–มีนาคม 2569 สะท้อนยุทธศาสตร์บูรณาการสามประการ ได้แก่ (1) การเสริมสร้างศักยภาพภายในผ่านเทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง (2) การรักษาผลประโยชน์ด้านอธิปไตยและความมั่นคง และ (3) การขยายเครือข่ายความร่วมมือทางการทูตในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

แนวโน้มดังกล่าวชี้ว่าจีนกำลังก้าวจากบทบาท “ฐานการผลิตของโลก” สู่ “มหาอำนาจเทคโนโลยีและผู้กำหนดกติกาสากล” ซึ่งจะส่งผลต่อสมดุลอำนาจระหว่างประเทศในระยะยาว สำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงไทย จำเป็นต้องติดตามพัฒนาการของจีนอย่างใกล้ชิด พร้อมวางยุทธศาสตร์รักษาสมดุลความสัมพันธ์กับทุกมหาอำนาจ เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์แห่งชาติท่ามกลางสภาพแวดล้อมความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.1 กัมพูชา

สรุปสถานการณ์กัมพูชา

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ นายสรรพมงคล สมวงษ์

สถานการณ์ของกัมพูชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

ประเด็น**มิติทางเศรษฐกิจ**ที่ได้รับผลกระทบสืบเนื่องมาจากวิกฤติความขัดแย้งในตะวันออกกลาง ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับมิติอื่น ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ทั้งในทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะในระดับโลกและในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะต่อความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทย ที่มีความเกี่ยวพันกันอยู่ในบริบทของสถานการณ์ความขัดแย้งและข้อพิพาทตามแนวชายแดนในปัจจุบัน ทั้งนี้ ความเคลื่อนไหวโดยสรุปที่เกิดขึ้นตลอดห้วงเวลาดังกล่าว มีดังต่อไปนี้

นับตั้งแต่ที่เกิดความขัดแย้งตามแนวชายแดนระหว่างไทย-กัมพูชาที่นำไปสู่การปฏิบัติการทางการทหารถึง 2 ระลอกใน พ.ศ. 2568 จนกระทั่งมาถึงวิกฤติตะวันออกกลางในต้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2569 จุดอ่อนเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจกัมพูชาปรากฏชัดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในมิติพลังงานซึ่งกัมพูชายังพึ่งพาการนำเข้าเป็นหลัก เมื่อความตึงเครียดบริเวณช่องแคบฮอร์มุซกระทบการขนส่งน้ำมันและก๊าซในตลาดโลก ราคาพลังงานในกัมพูชาก็เริ่มขยับขึ้นแทบจะทันที โดยกระทรวงพาณิชย์กัมพูชาระบุว่าระหว่างวันที่ 1–10 มีนาคมที่ผ่านมา ราคาน้ำมันเบนซินธรรมดาปรับขึ้น 100 เรียลต่อลิตร และยังมีโอกาสขยับเพิ่มขึ้นต่อเนื่องหากความขัดแย้งยืดเยื้อ แม้ทางการจะยืนยันว่าประเทศยังมีเชื้อเพลิงคงคลังเพียงพอราว 1 เดือนและไม่น่าจะเกิดภาวะขาดแคลนในทันที แต่ต้นทุนทางพลังงานที่สูงขึ้น ก็เพียงพอจะกดดันค่าครองชีพ ต้นทุนขนส่ง และราคาสินค้าทั่วทั้งกัมพูชา

ปัญหาของกัมพูชาจึงไม่ได้อยู่ที่วิกฤติครั้งนี้เพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่ความเปราะบางเดิมของโครงสร้างเศรษฐกิจและพลังงาน ในพ.ศ. 2568 กัมพูชานำเข้าน้ำมันและก๊าซราว 2.43 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และยังต้องพึ่งเชื้อเพลิงนำเข้าเกือบทั้งหมด ขณะเดียวกันภาคไฟฟ้าก็ยังมีต้นทุนสูง

เมื่อเทียบกับหลายประเทศในภูมิภาค ส่วนหนึ่งเพราะการพึ่งพาน้ำมันดีเซลนำเข้าและข้อจำกัดของระบบส่งไฟฟ้า แม้รัฐบาลกัมพูชาจะเร่งเพิ่มสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนและขยายกำลังผลิตในประเทศ แต่ข้อมูลใน พ.ศ. 2567 ระบุว่า กัมพูชายังต้องนำเข้าไฟฟ้าถึง 672 เมกะวัตต์ ตลอดจนพลังงานเพื่อค้ำจุนความต้องการใช้ไฟฟ้า จากประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทย เวียดนาม และลาวอยู่ในระดับมีนัยสำคัญ โดยไทยเคยเป็นแหล่งจัดหาพลังงานสำคัญของกัมพูชา มีสัดส่วนประมาณ 30% ของการนำเข้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมของกัมพูชาในช่วงก่อนหน้า อย่างไรก็ดี หลังความตึงเครียดตามแนวชายแดนใน พ.ศ. 2568 รัฐบาลกัมพูชาได้สั่งระงับการนำเข้าน้ำมันและก๊าซจากไทย แล้วหันไปพึ่งสิงคโปร์ เวียดนาม และมาเลเซียมากขึ้นเป็นการทดแทน แม้การกระจายแหล่งนำเข้าจะช่วยลดการพึ่งพาไทยลงได้ แต่กัมพูชากลับจะต้องบริหารความเสี่ยงภายใต้ความไม่แน่นอนที่มากขึ้นไปพร้อม ๆ กับต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นในสถานการณ์ ณ ปัจจุบัน

ดังนั้น เมื่อวิกฤติตะวันออกกลางซ้อนทับกับข้อพิพาทชายแดนไทย–กัมพูชา ผลกระทบต่อโครงสร้างเศรษฐกิจและพลังงานของกัมพูชาย่อมรุนแรงขึ้น โดยความผันผวนของราคาพลังงานโลกไม่ได้กระทบเพียงแค่ราคาน้ำมันหน้าปั๊ม แต่จะลามไปถึงภาคการผลิต การขนส่ง การเกษตร และภาคครัวเรือนในทันที และถ้ายิ่งหากวิกฤติยืดเยื้อ ผลกระทบก็จะขยายวงไปสู่ภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจกัมพูชาตามมา เช่น เสื้อผ้าและสิ่งทอ การท่องเที่ยว ตลอดจนอสังหาริมทรัพย์ และภาคธนาคารตามลำดับ โจทย์สำคัญของกัมพูชาจึงไม่ใช่เพียงการจัดหาน้ำมันและพลังงานให้เพียงพอ หากแต่เป็นการรับมือกับความเปราะบางของระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาพลังงานนำเข้า การค้าแบบเปิดและการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างสูง ท่ามกลางแรงกดดันจากภายนอกและความตึงเครียดชายแดนที่เกิดขึ้นพร้อมกัน อันเป็นการซ้ำเติมปัญหาเศรษฐกิจภายในในช่วงที่ประเทศยังฟื้นตัวไม่เต็มที่

2.2 เมียนมา

สรุปสถานการณ์เมียนมา

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ ร.ต. สิทธิชัย สุขคะตะ

สถานการณ์ของเมียนมา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการเลือกตั้งแห่งสหภาพเมียนมา (Myanmar's Union Election Commission: UEC) ได้ระบุวันเลือกตั้งรอบแรกอย่างเป็นทางการในวันที่ 28 ธันวาคม 2025 การเลือกตั้งรอบที่สองในวันที่ 11 มกราคม 2026 และการเลือกตั้งรอบที่สามในวันที่ 25 มกราคม 2026 โดยภายใต้รัฐธรรมนูญปี 2008 ระบบการเลือกตั้งสำหรับสภานิติบัญญัติใช้ระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตคะแนนสูงสุด (First-Past-the-Post) สภาผู้แทนราษฎร (Pyithu Hluttaw) หรือสภาล่างของรัฐสภาเมียนมา ประกอบด้วย สมาชิก 440 คน โดย 330 คนได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากระบบการเลือกตั้งแบบเสียงข้างมากธรรมดา หนึ่งเขต หนึ่งคน และอีก 110 ที่นั่ง (คิดเป็น 25 %) ถูกสงวนไว้สำหรับกองทัพ และสภาแห่งชาติ (Amyotha Hluttaw) ซึ่งเป็นวุฒิสภาของรัฐสภาเมียนมา มีสมาชิกทั้งหมด 224 คน โดย 168 คน ได้รับการเลือกตั้งโดยตรง และ 56 ที่นั่ง (คิดเป็น 25%) ถูกสงวนไว้สำหรับกองทัพ

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ของเมียนมา มีความท้าทายและมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น 1) มีการยุบพรรคการเมืองหลายพรรค รวมถึงพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) เนื่องจากไม่ผ่านเงื่อนไขการลงทะเบียนใหม่ ตามกฎหมายจดทะเบียนพรรคการเมือง ปี 2023 2) บริบทความมั่นคงและการคุกคาม เนื่องจากเมียนมาอยู่ในภาวะสงครามกลางเมืองและการต่อต้านรัฐบาลทหารอย่างกว้างขวาง ทำให้การเลือกตั้งจะไม่สามารถจัดขึ้นได้ ในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนและเขตที่มั่นของกลุ่มชาติพันธุ์ (EAOs) 3) การกำหนดเขตการเลือกตั้งและการคว่ำบาตรของประชาชนทำให้กระบวนการเลือกตั้งนี้เป็นสิ่งที่ไม่น่าเชื่อถือ โดยการเลือกตั้งครั้งนี้ สามารถจัดการลงคะแนนได้เพียง 39.86% ของพื้นที่ในประเทศ เท่านั้น และ 4) หน่วยเลือกตั้งลดลงเกือบครึ่งหนึ่งจาก 39,963 เหลือเพียง 21,517 หน่วยเลือกตั้ง

สำหรับผลการเลือกตั้งครั้งนี้ พรรค USDP หรือ Union Solidarity and Development Party ที่เป็นพรรคที่มีความใกล้ชิดกับรัฐบาลทหารของ พลเอกอาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ได้รับ ชัยชนะ ตามที่คาดการณ์ไว้ โดยผลคะแนนที่ได้รับคือ ***ในภาพรวมของสภาผู้แทนราษฎรหรือสภาล่าง : USDP ได้ 231 ที่นั่ง*** จากทั้งหมด 263 ที่นั่งที่มีการเลือกตั้ง เมื่อรวมกับที่นั่งโควตาทหารตามรัฐธรรมนูญจำนวน 110 ที่นั่ง ทำให้ฝ่ายรัฐบาลทหารควบคุมถึง 341 ที่นั่ง จากทั้งหมด 373 ที่นั่ง อย่างไรก็ตามยังมีพื้นที่ที่ไม่สามารถจัดการเลือกตั้งได้อีกถึง 67 ที่นั่ง และ ***ในภาพรวมของวุฒิสภาหรือสภาสูง : USDP ได้ 108 ที่นั่ง*** จากทั้งหมด 157 ที่นั่งที่มีการเลือกตั้ง เมื่อรวมกับโควตาทหาร 56 ที่นั่ง ฝ่ายรัฐบาลทหารจึงควบคุม 164 ที่นั่ง จากทั้งหมด 213 ที่นั่ง และเมื่อคิดคะแนนรวมทั้งหมด ของพรรค USDP เข้ากับโควตาจากกองทัพ ทำให้คะแนนสภาผู้แทนราษฎร ของรัฐบาลทหาร มีถึง 341 ที่นั่ง คิดเป็น 91.42 % ของที่นั่งทั้งหมดในสภาผู้แทนราษฎร และสำหรับวุฒิสภานั้น คะแนนของพรรค USDP เมื่อรวมเข้ากับโควตาจากกองทัพแล้ว จะได้คะแนนทั้งหมด 164 ที่นั่ง คิดเป็น 77% (International Federation for Human Rights: 2026) ทำให้รัฐบาลทหารยังคงอำนาจได้อยู่จากการเลือกตั้งในครั้งนี้ เนื่องจากรัฐบาลที่นำโดย USDP และกองทัพสามารถครองอำนาจได้อย่างเบ็ดเสร็จ

แนวโน้มและผลกระทบ

การเลือกตั้งดังกล่าวนั้นได้ส่งผลกระทบต่อท่าทีของอาเซียนและไทยดังนี้

1. รัฐมนตรีต่างประเทศฟิลิปปินส์ ได้ย้ำชัดว่าอาเซียนไม่ยอมรับผลการเลือกตั้งของรัฐบาลทหารเมียนมา และประเทศสมาชิกอาเซียนยังคงยืนยันในเจตนารมณ์ที่จะปฏิบัติตาม "ฉันทามติ 5 ข้อ" ที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนหน้านี้เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ในเมียนมา

2. ผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับมหาอำนาจ อาเซียนอาจตกอยู่ในภาวะ "สมดุลเชิงยุทธศาสตร์" กล่าวคือ ในขณะที่ จีน แสดงท่าทีสนับสนุนกระบวนการเลือกตั้งเมียนมานั้น สหรัฐฯ และตะวันตกไม่รับรองผลการเลือกตั้ง และยังคงใช้มาตรการคว่ำบาตร ทำให้อาเซียนจึงตกอยู่ในภาวะ "สมดุลเชิงยุทธศาสตร์" หากอาเซียนเข้าหาเมียนมามากเกินไปก็เสี่ยงที่จะขัดแย้งกับตะวันตก และหากกดดันมากเกินไป เมียนมาอาจหันไปพึ่งจีนเต็มตัว

Seats Grabbed	สภาผู้แทนราษฎร (สภาล่าง)	วุฒิสภา (สภาสูง)
USDP	231	108
Others	32	49
Military Quota	110	56
Total seats	373	213
USDP + Military Quota	341	164
Percentage Seized	91.42%	77.00%

3. ด้านความมั่นคงชายแดนไทย–เมียนมา หากรัฐบาลที่นำโดย USDP และกองทัพครองอำนาจอย่างเบ็ดเสร็จ อาจทำให้ความขัดแย้งกับกลุ่มชาติพันธุ์และฝ่ายต่อต้านยังคงดำเนินต่อไป ส่งผลให้เกิดการสู้รบตามแนวชายแดน ผู้ลี้ภัยทะลักเข้าฝั่งไทย กระทบต่อปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น สแกมเมอร์ ค้ามนุษย์ อาวุธ และยาเสพติด

ข้อเสนอแนะ

1. ไทยควรศึกษาบุคคลหรือเครือข่ายบุคคลที่พลเอกอาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ให้ความเคารพนับถืออย่างใกล้ชิด เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ลักษณะนิสัย แนวคิดทางการเมือง และรูปแบบการตัดสินใจของผู้นำกองทัพเมียนมา ซึ่งจะช่วยให้ไทยสามารถประเมินทิศทางนโยบายและพฤติกรรมเชิงยุทธศาสตร์ของเมียนมาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ไทยควรทำหน้าที่เป็นตัวกลาง (Moderator) ระหว่างรัฐบาลทหารเมียนมาและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในการจัดการปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยอาจเริ่มต้นจากการเปิดพื้นที่การพูดคุยและการเจรจาในประเด็นที่เป็นภัยคุกคามร่วมกันและไม่อ่อนไหวทางการเมืองโดยตรง อาทิ ปัญหาสิ่งแวดล้อม หมอกควันข้ามแดน สาธารณสุข และการศึกษา ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ และอาจนำไปสู่ความร่วมมือในประเด็นด้านความมั่นคงที่ซับซ้อนมากขึ้นในระยะต่อไป

2.3 อินโดนีเซีย

สรุปสถานการณ์อินโดนีเซีย

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ น.ส.นภิส กรภควัฒน์จินดา

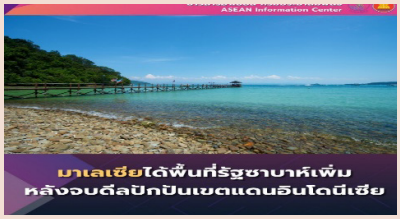
สถานการณ์ของอินโดนีเซีย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

พัฒนาการท่าทีของอินโดนีเซียต่อภารกิจรักษาสันติภาพและ Board of Peace เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2569 สำนักข่าวบลูมเบิร์กรายงานว่า กองทัพบกอินโดนีเซียเตรียมกำลังพลสูงสุดประมาณ 8,000 นาย สำหรับความเป็นไปได้ในการเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพในฉนวนกาซา สะท้อนท่าทีเชิงรุกของรัฐบาลภายใต้การนำของ ปราโบโว ซูเบียนโต ที่มุ่งยกระดับบทบาทอินโดนีเซียในเวทีความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยผู้บัญชาการทหารบกระบุว่า แผนยังอยู่ในขั้นต้น และหากมีการส่งกำลังจริงจะเน้นหน่วยวิศวกรรมและหน่วยแพทย์เป็นหลักในมิติด้านมนุษยธรรมและการฟื้นฟูหลังความขัดแย้ง ก่อนหน้านี้ อินโดนีเซียประกาศบนเวที United Nations ว่ามีความพร้อมส่งกำลังรักษาสันติภาพได้ถึง 20,000 นาย และได้เข้าร่วมการประชุมสุดยอดว่าด้วยสถานการณ์กาซาในอียิปต์ ซึ่งมี Donald Trump และ Abdel Fattah el-Sisi เข้าร่วม ในมิติการทูต และเมื่อวันที่ 22 มกราคม **อินโดนีเซียได้ตอบรับเข้าร่วม Board of Peace ตามคำเชิญของประธานาธิบดีสหรัฐฯ** กลไกดังกล่าวมีเป้าหมายเริ่มต้นเพื่อบริหารจัดการสถานการณ์ในฉนวนกาซา ก่อนขยายขอบเขตสู่การจัดการความขัดแย้งในระดับโลก ปัจจุบันมีประเทศตอบรับอย่างน้อย 19 ประเทศ โดยเป็นประเทศมุสลิม 8 ประเทศ ขณะที่บางประเทศอยู่ระหว่างการพิจารณา และสมาชิกสหภาพยุโรปบางส่วนได้ปฏิเสธการเข้าร่วม

บทวิเคราะห์เชิงสรุป พัฒนาการดังกล่าวสะท้อนยุทธศาสตร์ของอินโดนีเซียในการเสริมบทบาทประเทศมุสลิมขนาดใหญ่ในเวทีโลกผ่านการมีส่วนร่วมทั้งในภารกิจรักษาสันติภาพและการเข้าร่วมกลไกพหุภาคีรูปแบบใหม่อย่าง Board of Peace ซึ่งอาจส่งผลต่อดุลอำนาจและทิศทางสถาปัตยกรรมความมั่นคงระหว่างประเทศในระยะต่อไป *ในเชิงยุทธศาสตร์* อินโดนีเซียกำลังวางตำแหน่งตนเองในฐานะ “ประเทศมุสลิมขนาดใหญ่ที่มีความรับผิดชอบในเวทีโลก” (responsible major Muslim state) โดยใช้ภารกิจรักษาสันติภาพเป็นเครื่องมือสร้างความชอบธรรมทางการเมืองระหว่างประเทศ ควบคู่กับการเข้าร่วมกลไกพหุภาคีที่มีมหาอำนาจสนับสนุน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขยายพื้นที่บทบาททางการทูต *ในมิติภูมิรัฐศาสตร์* การตัดสินใจเข้าร่วมกลไกที่ริเริ่มโดย โดนัลด์ ทรัมป์ ขณะเดียวกันยังคงยืนหยัดจุดยืนสนับสนุนปาเลสไตน์ สะท้อนความพยายามของรัฐบาลภายใต้การนำของ ปราโบโว ซูเบียนโต ในการรักษาสมดุลความสัมพันธ์กับมหาอำนาจ ตลอดจนธำรงบทบาทผู้นำในโลกมุสลิม โดยเฉพาะในประเด็นกาซาซึ่งมีความอ่อนไหวสูง ทั้งในเชิงอุดมการณ์และผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์

มาเลเซียได้พื้นที่เพิ่มหลังปักปันเขตแดนใหม่ร่วมกับอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2569 อันวาร์ อิบราฮิม นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ชี้แจงต่อรัฐสภาว่า มาเลเซียได้รับพื้นที่เพิ่ม 780 เฮกตาร์ (ประมาณ 7.8 ตรม.) ภายหลังการดำเนินการวัดและปักปันเขตแดนใหม่ร่วมกับ อินโดนีเซีย แม่น้ำสินาปาด ในซาบาห์ (Sabah) ซึ่งเชื่อมต่อกับพื้นที่แม่น้ำเซไซ (Sesai River) จังหวัดกาลิมันตันเหนือของอินโดนีเซีย พื้นที่ดังกล่าวครอบคลุมแนวหลักเขตแดน B2700–B3100 รวมประมาณ 5,987 เฮกตาร์ ซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การควบคุมของอินโดนีเซียตั้งแต่ปี 2458 ภายหลังการกำหนดแนวเขตใหม่ ส่งผลให้พื้นที่บางส่วนของ 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านกาบูลังกาลอร์ (Kabulangalor) หมู่บ้านเลปากา (Lepaga) และหมู่บ้านเตตากัส (Tetagas) ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ชายแดนเมืองตาเภาในรัฐซาบาห์ เข้ามาอยู่ภายใต้เขตอำนาจของมาเลเซีย

สำหรับกรณีพิพาทบริเวณเกาะเซบาติก (Sebatik Island) มาเลเซียได้รับพื้นที่เพิ่มอีก 5 เฮกตาร์ กระบวนการเจรจาและดำเนินการทางเทคนิคเพื่อกำหนดแนวเขตแดนระหว่างสองประเทศเริ่มมาตั้งแต่ปี 2520 โดยอ้างอิงอนุสัญญาเขตแดนปี 2434 ข้อตกลงปี 2458 และอนุสัญญาเขตแดนปี 2471 ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีมาเลเซียยืนยันว่าการกำหนดเขตแดนใหม่มิได้ตั้งอยู่บนหลักการแลกเปลี่ยนหรือชดเชยผลประโยชน์ หากแต่เป็นการดำเนินการตามหลักกฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศ

บทวิเคราะห์ การกำหนดแนวเขตแดนใหม่ระหว่างมาเลเซียและอินโดนีเซียสะท้อน 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) การใช้กลไกกฎหมายระหว่างประเทศคลี่คลายข้อพิพาท ทั้งสองประเทศอ้างอิงอนุสัญญาและข้อตกลงเดิมเป็นหลัก แทนการเผชิญหน้าทางการเมือง ช่วยลดความตึงเครียดและรักษาเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2) การบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนด้านความมั่นคงและทรัพยากรพื้นที่ชายแดนรัฐซาบาห์–กาลิมันตันเหนือมีความสำคัญต่อความมั่นคง การควบคุมการเคลื่อนย้าย และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การกำหนดเขตแดนที่ชัดเจนช่วยลดความไม่แน่นอนทางกฎหมายและประเด็นอธิปไตยระหว่างสองประเทศและ 3) มิติความสัมพันธ์ทวิภาคีและเสถียรภาพอาเซียน การแก้ไขปัญหาอย่างค่อยเป็นค่อยไปตั้งแต่ปี 2520 สะท้อนความระมัดระวังในการรักษาความสัมพันธ์ทวิภาคี ซึ่งมีความสำคัญต่อเสถียรภาพของ ASEAN ในภาพรวม กรณีดังกล่าวเป็นตัวอย่างของการจัดการข้อพิพาทเขตแดนผ่านกลไกทางกฎหมายและเทคนิคอย่างสันติซึ่งมีนัยสำคัญต่อความมั่นคงชายแดนและความร่วมมือระดับภูมิภาคในระยะยาว

2.4 ติมอร์-เลสเต

สรุปสถานการณ์ติมอร์-เลสเต

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ นายสรรพมงคล สมวงษ์

สถานการณ์ของติมอร์เลสเต ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

มิติทางการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่น่าสนใจเกิดขึ้น โดยเกิดสถานการณ์ความตึงเครียดทางการทูตขั้นสูงสุดระหว่างเมียนมากับติมอร์เลสเตขึ้น จนถึงขั้นมีการออกหนังสือขับไล่อุปทูตติมอร์-เลสเตออกจากเมียนมาภายใน 7 วันอย่างเป็นทางการของรัฐบาลเมียนมา นับว่าเป็นสถานการณ์ที่ร้ายแรงเป็นอย่างยิ่งต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและเสถียรภาพของภูมิภาคอาเซียน ที่สุ่มเสี่ยงต่อความเปราะบางจากภายในมากขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้ ความเคลื่อนไหวโดยสรุปที่เกิดขึ้นตลอดห้วงเวลาดังกล่าว มีดังต่อไปนี้

ในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569 ที่ผ่านมา เว็บไซต์กระทรวงการต่างประเทศของรัฐบาลเมียนมาได้เผยแพร่หนังสือคำสั่งให้นายเอลีซิโอ โด โรซาริโอ เด โซซา (Elisio do Rosario de Sousa) อุปทูตติมอร์-เลสเตประจำนครย่างกุ้ง ออกจากประเทศภายใน 7 วัน หรือไม่เกินวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569 โดยนับตั้งแต่ที่กระทรวงการต่างประเทศเมียนมาได้มีการเรียกตัวให้อุปทูตติมอร์-เลสเตเข้าพบเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569 ซึ่งชนวนของเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นจากการติมอร์-เลสเตเปิดพื้นที่ให้กับองค์กรสิทธิมนุษยชนชาวชิน (CHRO : Chin Human Rights Organization) ยื่นฟ้องต่อกระบวนการยุติธรรมของติมอร์-เลสเต ในข้อกล่าวหา ‘ก่ออาชญากรรมสงคราม’ และ ‘ก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ’ นับตั้งแต่การรัฐประหารปี 2021 และฝ่ายตุลาการของติมอร์-เลสเตก็ได้ตอบรับที่จะเปิดกระบวนการพิจารณาคดีต่อพลเอกอาวุโส มิน อ่อง หล่าย พร้อมเหล่าคณะผู้นำรัฐบาลทหารเมียนมา

ความพยายามในการดำเนินคดีทางกฎหมายต่อผู้นำรัฐบาลทหารเมียนมาของระบบตุลาการของติมอร์-เลสเตในครั้งนี้สร้างความไม่พอใจให้กับรัฐบาลทหารเมียนมาอย่างมาก และได้นำไปสู่การตอบโต้ผ่านมาตรการทางการทูต โดยระบุว่า การกระทำดังกล่าวละเมิดกฎบัตรอาเซียนและสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะหลักอธิปไตยและการไม่แทรกแซง ขณะที่รัฐบาลติมอร์-เลสเตตอบโต้ด้วยการประณามการขับไล่ดังกล่าวอย่างเปิดเผย และย้ำจุดยืนว่ายังคงสนับสนุนความพยายามทุกทางเพื่อให้เมียนมากลับคืนสู่ระบอบประชาธิปไตย เคารพสิทธิมนุษยชน และแสวงหาทางออกอย่างสันติ ซึ่งรัฐบาลติมอร์-เลสเตภายใต้การนำของประธานาธิบดีโฮเซ รามอส-ฮอร์ตา (Jose Ramos-Horta) ซึ่งมีท่าทีวิพากษ์รัฐบาลทหารเมียนมาอย่างเปิดเผย อย่างไรก็ตาม นี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่เกิดเหตุการณ์ลักษณะนี้ โดยเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2566 เมียนมาเคยสั่งขับนักการทูตระดับสูงของติมอร์ออกนอกประเทศมาแล้วครั้งหนึ่ง เนื่องจากรัฐบาลติมอร์-เลสเตมีการพบปะกับรัฐบาลเงา (NUG : National Unity Government) ซึ่งเป็นรัฐบาลคู่ขนานของเมียนมา ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับรัฐบาลทหารของเมียนมาเป็นอย่างมาก

จากสถานการณ์ดังกล่าวนี้ ได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของของติมอร์-เลสเตที่ได้วางตัวเป็นรัฐขนาดเล็กแต่มีน้ำหนักเชิงศีลธรรมในประเด็นสิทธิมนุษยชน โดยเลือกที่จะปะทะทางการทูตกับเมียนมาในเวลาอันรวดเร็วหลังจากเข้าเป็นสมาชิกเต็มรูปแบบเมื่อช่วงปลาย พ.ศ. 2568 ที่ผ่านมาเท่านั้นเอง นอกจากนี้ อาเซียนกำลังเผชิญแรงกดดันจากภายในมากขึ้น เมื่อสมาชิกบางประเทศเริ่มให้ความสำคัญกับประเด็นความรับผิดทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชนมากกว่าการยึดหลักไม่แทรกแซงอย่างเคร่งครัดเช่นในอดีต ซึ่งจะกลายเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเสถียรภาพภายในภูมิภาคและความเป็นเอกภาพของอาเซียนในอนาคตอย่างแน่นอน

2.5 สิงคโปร์

สรุปสถานการณ์สิงคโปร์

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ นายวัฒนชัย ขวาลำธาร

สถานการณ์ของสิงคโปร์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

สิงคโปร์เพิ่มมาตรการ รปภ.ทุกด่านตรวจหลังจากเหตุรุนแรงใน ตอ.กลาง สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสิงคโปร์ (ICA) ประกาศเมื่อ 28 ก.พ.69 ได้ปรับเพิ่มมาตรการตรวจสอบความปลอดภัยบริเวณด่านตรวจทุกแห่ง ทั้งทางบก อากาศและทะเลตั้งแต่วันที่ประกาศ สืบเนื่องจากสถานการณ์ความมั่นคงโลกและสถานการณ์ใน ตอ.กลางที่ทวีความรุนแรง ซึ่งจะครอบคลุมทั้งการตรวจสอบบุคคล สินค้าและยานพาหนะ นอกจากนี้ ICA แจ้งเตือนให้ผู้เดินทางเตรียมรับมือกับความล่าช้า และเผื่อเวลาเพิ่มเติมสำหรับพิธีการตรวจคนเข้าเมือง

สิงคโปร์ปฏิเสธกลุ่มเสี่ยงเข้าประเทศกว่าร้อยละ 38.3 เมื่อปี 2568 สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสิงคโปร์ (ICA) เปิดเผยเมื่อ 23 ก.พ.69 ว่าเมื่อปี 2568 จำนวนชาวต่างชาติที่ถูกปฏิเสธเข้าเมืองเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 38.3 (ประมาณ 45,700 คน) เนื่องจากการยกระดับมาตรการรักษาความปลอดภัยชายแดนด้วยเทคโนโลยีวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูงและการคัดกรองบุคคลกลุ่มเสี่ยงล่วงหน้า โดยสาเหตุหลักมาจากการประเมินความเสี่ยงด้านการลักลอบทำงาน การพำนักเกินกำหนด และภัยความมั่นคง ซึ่งการนำระบบตรวจคนเข้าเมืองอัตโนมัติแบบไร้หนังสือเดินทางมาใช้ ช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถโยกย้ายกำลังพลไปมุ่งเน้นการวิเคราะห์พฤติกรรมและการสืบสวนเชิงลึกได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และ ICA ยังคงเข้มงวดกับการปราบปรามเจ้าของที่พักและนายจ้างที่ให้ที่พักพิงหรือจ้างแรงงานผิดกฎหมาย พร้อมทั้งเริ่มบังคับใช้มาตรการห้ามรับขึ้นเครื่อง ร่วมกับสายการบินตั้งแต่ 30 ม.ค.69 เพื่อสกัดกั้นผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์เข้าเมืองตั้งแต่ก่อนเดินทางมาถึงสิงคโปร์

สิงคโปร์ยกระดับมาตรการสกัดกั้นขบวนการบัญชีม้า ทางการสิงคโปร์โดยหน่วยงานพัฒนาสื่อสารสนเทศ (IMDA) และกองกำลังตำรวจ (SPF) ประกาศเมื่อ 23 ม.ค.69 ยกระดับการป้องกันภัยคุกคามจาก

มิจฉาชีพและแก๊งคอลเซนเตอร์ด้วยการกำหนดเกณฑ์ใหม่ในการถือครองซิมการ์ดแบบรายเดือน ให้เหลือเพียงสูงสุด 10 เลขหมายต่อบุคคล โดยเป็นการนับรวมจากทุกผู้ให้บริการเครือข่ายเข้าด้วยกัน ซึ่งจะเริ่มมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการตั้งแต่ 28 ก.พ.69 เพื่อปิดช่องโหว่ของกฎเดิมที่เคยอนุญาตให้ถือครองได้ถึง 10 เลขหมายต่อหนึ่งค่ายจนเปิดโอกาสให้มีการกว้านซื้อซิมม้าจำนวนมากมาใช้โทรหลอกลวงหรือส่ง SMS สแกม โดยมาตรการนี้จะไม่ครอบคลุมถึงบัญชีนิติบุคคลและซิมประเภทใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างเดียว นอกจากนี้ ทางการยังได้เพิ่มบทลงโทษที่เด็ดขาดและรุนแรงขึ้นสำหรับผู้ที่จัดหาหรือยินยอมให้ผู้อื่นนำซิมไปใช้ในทางที่ผิด เพื่อสกัดกั้นวงจรอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่สร้างความเสียหายอย่างหนักในปัจจุบัน

สิงคโปร์รักษาตำแหน่งประเทศที่มีความโปร่งใสที่สุดในโลกอันดับ 3 ประจำปี 2569 สำนักสืบสวนการกระทำทุจริตของสิงคโปร์ (CPIB) เปิดเผยเมื่อ 10 ก.พ.69 ว่า สิงคโปร์ยังคงตอกย้ำความสำเร็จด้านธรรมาภิบาลด้วยการคว้าอันดับ 3 ของโลก และอันดับ 1 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จากดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ประจำปี 2568 โดยทำคะแนนได้ 84 จาก 100 คะแนน ต่อเนื่องเป็นปีที่สอง ซึ่งเป็นรองเพียงเดนมาร์กและฟินแลนด์ โดย CPIB ระบุว่าผลสัมฤทธิ์นี้สะท้อนถึงประสิทธิภาพของข้อกฎหมายที่เข้มงวด การบังคับใช้กฎหมายที่เด็ดขาดและเป็นอิสระ รวมถึงค่านิยมของสังคมสิงคโปร์ที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตอย่างแรงกล้า

นายกฯ สิงคโปร์สั่งปลดผู้นำฝ่ายค้าน หลังพฤติกรรมขัดมาตรฐานจริยธรรม นายลอว์เรนซ์ หว่อง นรม.สิงคโปร์ แถลงเมื่อ 15 ม.ค.69 ถึงคำสั่งถอดถอนนายปรีตัม ซิงห์ หัวหน้าพรรคแรงงาน (WP) ออกจากตำแหน่งผู้นำฝ่ายค้านอย่างเป็นทางการ โดยมีผลทันที ภายหลังรัฐสภามีมติเห็นพ้องว่านายพริทัม ขาดความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาฐานให้การเท็จต่อคณะกรรมการพิจารณาเอกสิทธิ์ของรัฐสภา ซึ่งถือเป็นจุดสิ้นสุดของกระบวนการทางกฎหมายหลังศาลสูงยกคำร้องอุทธรณ์ การตัดสินใจดังกล่าวถูกระบุว่าเป็นการดำเนินการเพื่อธำรงไว้ซึ่งบรรทัดฐานทางจริยธรรมและความศักดิ์สิทธิ์ของสถาบันนิติบัญญัติ

สิงคโปร์พร้อมเป็นตัวกลางบริหารแร่ธาตุยุทธศาสตร์ในกลุ่มการค้าใหม่ของสหรัฐฯ นายวิเวียน บาลากริชนัน รมว.กต.สิงคโปร์ โพสข้อความผ่านโซเชียลมีเดียเมื่อ 5 ก.พ.69 ประกาศว่า สิงคโปร์พร้อมใช้จุดแข็งด้านโลจิสติกส์และระบบธรรมาภิบาล เข้ามาเป็นตัวกลางสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ เช่น ลิเธียมและนิกเกิล ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงสินค้าโภคภัณฑ์ทั่วไปอีกต่อไป แต่เป็นปัจจัยชี้ขาดด้านความมั่นคงและขีดความสามารถในการแข่งขันของชาติในยุคเทคโนโลยีเปลี่ยนโลก การวางตัวของสิงคโปร์ในครั้งนี้ถือเป็นการปรับกลยุทธ์เชิงรุกเพื่อรักษาบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจโลก หลังจากสหรัฐฯ เสนอจัดตั้งกลุ่มการค้าแร่ธาตุสำคัญ (Critical Minerals Trading Bloc) เพื่อลดการพึ่งพาจีน โดยพร้อมร่วมมือกับกลุ่มพันธมิตรกว่า 55 ประเทศในข้อเสนอใหม่ของสหรัฐฯ ที่จะมีการกำหนดราคาขั้นต่ำและมาตรการภาษีเพื่อสร้างเสถียรภาพตลาด ซึ่งสิงคโปร์มุ่งหวังจะใช้โอกาสนี้สร้างห่วงโซ่อุปทานที่ยืดหยุ่นและโปร่งใส เพื่อดึงดูดการลงทุนและยืนหยัดเป็นข้อต่อสำคัญที่โลกขาดไม่ได้ในยุคที่มีการแบ่งขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง

บทสรุป สิงคโปร์กำลังปรับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและธรรมาภิบาลในหลายมิติ ทั้งด้านความมั่นคงชายแดน การปราบปรามอาชญากรรมไซเบอร์ การรักษามาตรฐานความโปร่งใสทางการเมือง และการวางบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ในเศรษฐกิจโลก โดยการเพิ่มมาตรการตรวจคนเข้าเมืองและการใช้เทคโนโลยีวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดกรองบุคคลเสี่ยง รวมถึงการจำกัดการถือครองซิมเพื่อตัดวงจรอาชญากรรม สะท้อนแนวโน้มของรัฐที่เน้นการกำกับดูแลด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง ขณะเดียวกันการรักษาอันดับความโปร่งใสระดับโลกและการดำเนินมาตรการทางจริยธรรมทางการเมือง แสดงถึงความพยายามคงเสถียรภาพของระบบการเมืองและความเชื่อมั่นของนักลงทุน พร้อมกันนั้น การประกาศบทบาทเป็นศูนย์กลางการบริหารแร่ธาตุยุทธศาสตร์ในกลุ่มการค้าใหม่ของสหรัฐฯ บ่งชี้ถึงการวางตำแหน่งเชิงภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจของสิงคโปร์ในห่วงโซ่อุปทานโลก ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวอาจส่งผลต่อไทยในด้าน การแข่งขันด้านโลจิสติกส์ การดึงดูดการลงทุน และมาตรการควบคุมอาชญากรรมข้ามชาติในภูมิภาค ทำให้ไทยอาจต้องปรับนโยบายด้านความมั่นคงชายแดน เทคโนโลยีตรวจคนเข้าเมือง และบทบาทในห่วงโซ่อุปทานแร่ธาตุและเศรษฐกิจดิจิทัลของอาเซียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

2.6 ฟิลิปปินส์

สรุปสถานการณ์ฟิลิปปินส์

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ น.ต.หญิง ศิวลีย์ สิริโรจน์บริรักษ์

สถานการณ์ของฟิลิปปินส์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน ม.ค.-มี.ค. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

สถานการณ์ของฟิลิปปินส์ในปี พ.ศ. 2569 ยังคงสะท้อนถึงความสัมพันธ์ด้านการทหารและความมั่นคงที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นระหว่างฟิลิปปินส์กับสหรัฐฯ โดยเฉพาะภายใต้รัฐบาลของประธานาธิบดีเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส จูเนียร์ ที่มีการยกระดับความร่วมมือด้านกลาโหม การขยายฐานทัพ และการฝึกซ้อมทางทหารร่วมกัน เพื่อสร้างความมั่นคงในภูมิภาคอินโดแปซิฟิกและรับมือกับความตึงเครียดในทะเลจีนใต้ อันจะเห็นได้ ดังนี้

วุฒิสภาสหรัฐฯ ผ่านร่างกฎหมายจัดสรรเงินช่วยเหลือด้านความมั่นคง 2.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ให้แก่ฟิลิปปินส์ เมื่อ 19 ธันวาคม 2568 รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้แถลงการณ์ว่า วุฒิสภาสหรัฐฯ ได้อนุมัติร่างกฎหมายอนุญาตให้จัดสรรเงินช่วยเหลือในรูปแบบเงินอุดหนุนทางการทหารจากต่างประเทศ (Foreign Military Financing: FMF) จำนวน 2.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ให้แก่ฟิลิปปินส์สำหรับปี 2026-2030 ภายใต้ร่างกฎหมายว่าด้วยการเสริมสร้างศักยภาพของฟิลิปปินส์ (Philippines Enhanced Resilience Act: PERA) ซึ่ง สหรัฐฯ จะจัดสรรเงินสูงสุด 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี

ทั้งนี้ ร่างกฎหมายดังกล่าวได้รับการอนุมัติจากวุฒิสภาสหรัฐฯ เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2568 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติการอนุมัติงบประมาณด้านการป้องกันประเทศประจำปีงบประมาณ 2026 (National Defense Authorization Act: NDAA) และคาดว่าจะช่วยยกระดับความร่วมมือด้านการป้องกันประเทศระหว่างสหรัฐฯ และฟิลิปปินส์ พร้อมทั้งเสริมสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันเพื่อ

รับมือกับภัยคุกคามที่เพิ่มขึ้นในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก

สหรัฐฯ มีแผนจะติดตั้งระบบขีปนาวุธเพิ่มเติมในฟิลิปปินส์ โดย สหรัฐฯ และฟิลิปปินส์จัดการเจรจาประจำปีเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2569 ที่กรุงมะนิลา ฟิลิปปินส์ เกี่ยวกับการขยายความร่วมมือด้านความมั่นคง การเมือง เศรษฐกิจ และการเสริมสร้างความร่มมือกับพันธมิตรด้านความมั่นคงในภูมิภาค โดยออกแถลงการณ์ร่วมระบุถึงแผนด้านความมั่นคงและการป้องกันเฉพาะสำหรับปี 2569 ซึ่งรวมถึงการร่วมฝึกซ้อมทางทหาร การสนับสนุนฟิลิปปินส์พัฒนากองทัพให้ทันสมัย และความพยายามติดตั้งระบบขีปนาวุธและระบบไร้คนขับที่ทันสมัยของสหรัฐฯ เพิ่มเติมในฟิลิปปินส์ อีกทั้งย้ำถึงการสนับสนุนการรักษาเสรีภาพในการเดินเรือและการบิน การค้าที่ถูกต้องตามกฎหมายโดยไม่ถูกขัดขวาง และการใช้ประโยชน์ทางทะเลอย่างถูกกฎหมายของทุกประเทศ รวมทั้งประณามการกระทำที่ผิดกฎหมายและก้าวร้าวของจีนในทะเลจีนใต้ ซึ่งกระทบต่อสันติภาพ ความมั่นคง และเศรษฐกิจในภูมิภาค

สหรัฐฯ เชิญฟิลิปปินส์เข้าร่วมคณะกรรมการสันติภาพ เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2569 นายJose Manuel Romualdez เอกอัครราชทูตฟิลิปปินส์ประจำสหรัฐฯ เปิดเผยในงานเปิดตัวสัญลักษณ์ฉลองครบรอบ 80 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างฟิลิปปินส์กับสหรัฐฯ ณ เมืองปาไซ ว่า ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ส่งคำเชิญไปให้ประธานาธิบดีเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส จูเนียร์ ของฟิลิปปินส์เข้าร่วมคณะกรรมการสันติภาพ (Board of Peace) ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวเป็นโครงการริเริ่มของประธานาธิบดีทรัมป์ เพื่อส่งเสริมสันติภาพและการร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระดับโลก แต่รัฐบาลฟิลิปปินส์อยู่ในระหว่างการพิจารณารายละเอียด ส่วนเงื่อนไขที่อาจเป็นอุปสรรคในการตอบรับ คือ การบริจาคเงินจำนวน 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการเป็นสมาชิกของ BoP เนื่องจากฟิลิปปินส์ขาดแคลนเงินทุน อย่างไรก็ดี ฟิลิปปินส์อยู่ระหว่างพิจารณาทางเลือกอื่นที่ไม่ใช่เงิน เช่น ทรัพยากรบุคคล

การฝึกร่วมทางทะเลพหุภาคี ครั้งที่ 14 ระหว่างกองทัพฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย และสหรัฐฯ ในทะเลจีนใต้ (14th multilateral maritime cooperative activity: MMCA) การฝึก MMCA ครั้งแรกของปี จัดขึ้นระหว่างวันที่ 15-16 กุมภาพันธ์ 2569 เน้นย้ำถึงความมุ่งมั่นร่วมกันของหลายชาติในการเสริมสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันและเสรีภาพในการเดินเรือและการบินภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ

บทบาทของฟิลิปปินส์ในการเป็นประธานอาเซียน ประจำปี 2569 (ASEAN Chairmanship 2026)

ฟิลิปปินส์ได้รับตำแหน่งประธานอาเซียน ประจำปี 2569 (ASEAN Chairmanship 2026) อย่างเป็นทางการ ในวันที่ 1 มกราคม 2569 ภายใต้แนวคิด (Theme) “นำพาอนาคตของเราไปด้วยกัน” (Navigating Our Future, Together) โดยมีวาระหลัก ได้แก่ “อาเซียนมั่นคง แข็งแกร่ง และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (ASEAN: Secure, Strong, and Inclusive) มีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

ฟิลิปปินส์เป็นเจ้าภาพจัดประชุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเมียนมา นางมาเรีย เทเรซา ลาซาโร รมว.กต.ฟิลิปปินส์ เปิดเผยผ่านแพลตฟอร์ม X เมื่อ 22 มกราคม 2569 ว่า ในฐานะผู้แทนพิเศษประธานอาเซียนด้านเมียนมาได้ต้อนรับกลุ่มการเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์จากเมียนมาเข้าร่วมการประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นการประชุมแรก หลังการรับตำแหน่งประธานอาเซียนของฟิลิปปินส์ โดยข้อความดังกล่าวไม่ได้ระบุห้วงเวลาจัดการและกลุ่มชาติพันธุ์ใดบ้างที่เข้าร่วม แต่ระบุว่างานดังกล่าวจัดที่เมือง Tagaytay และเป้าหมายของฟิลิปปินส์ที่มุ่งผลักดันให้ผู้เข้าร่วมแบ่งปันมุมมองอย่างสร้างสรรค์ที่จะช่วยขับเคลื่อนการปฏิบัติตามฉันทามติห้าข้อของอาเซียน รวมทั้งวิธีการที่จะลดความตึงเครียด การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม การปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และการเจรจาทางการเมืองกับทุกภาคส่วน

ฟิลิปปินส์เรียกร้องให้เมียนมาปล่อยนักโทษการเมืองเพิ่มเนื่องในโอกาสวันสหภาพเมียนมา เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2569 กระทรวงการต่างประเทศฟิลิปปินส์เผยแพร่แถลงการณ์ แสดงความยินดีกับเมียนมาในโอกาสวันสหภาพ ซึ่งถือเป็นวันแห่งความมงคล ฟิลิปปินส์จึงคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เมียนมาจะยังคงปล่อยนักโทษการเมืองเพิ่มหลังจากปล่อยมาอย่างต่อเนื่องหลายพันคนตั้งแต่ปี 2564 ทั้งนี้ เพื่อแสดงเจตนารมณ์แห่งการปรองดอง และเป็นก้าวแรกสู่การเจรจาระดับชาติอย่างครอบคลุม รวมทั้งสอดคล้องกับฉันทามติ 5 ประการของอาเซียน

อาเซียนออกแถลงการณ์ในวาระครบรอบ 50 ปี สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia: TAC) แถลงการณ์ร่วมของ รมว.กต.อาเซียน เมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2569 เนื่องในวาระครบรอบ 50 ปี สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (TAC) และเปิดตัวตราสัญลักษณ์วาระครบรอบ 50 ปีของ TAC โดยแถลงการณ์ระบุถึงความสำคัญของ TAC ในการส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพของภูมิภาค โดยยึดมั่นในหลักการเคารพซึ่งกันและกันในอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน การไม่แทรกแซงกิจการภายใน และการระงับข้อพิพาทอย่างสันติ อีกทั้งเน้นย้ำถึงหลักการและเจตนารมณ์ของ TAC ที่เป็นรากฐานสำคัญของความเป็นแกนกลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) และมีบทบาทในการเสริมสร้างสถาปัตยกรรมภูมิภาคที่มีอาเซียนเป็นผู้นำ

ฟิลิปปินส์จะให้ความมั่นคงทางทะเลยังคงเป็นวาระสำคัญของอาเซียน โดยนายเอดูอาร์โด อาโน ที่ปรึกษาด้านความมั่นคงแห่งชาติของฟิลิปปินส์ กล่าวว่าในฐานะประธานอาเซียน ฟิลิปปินส์จะทำงานเพื่อให้มั่นใจว่าความมั่นคงทางทะเลยังคงเป็นหัวใจสำคัญของอาเซียน โดยจะสำรวจกลไกที่ช่วยให้การกำกับดูแลทางทะเลมีความสอดคล้อง ประสานงาน และบูรณาการมากขึ้น พร้อมทั้งจะพยายามอย่างเต็มที่เพื่อส่งเสริมความร่วมมือเชิงปฏิบัติในการรับรู้สถานการณ์ทางทะเล เสริมสร้างการฝึกซ้อมทางทะเล และเสริมสร้างหลักการที่ยึดมั่นในกฎหมายระหว่างประเทศ

บทสรุป จะกล่าวได้ว่าพัฒนาการด้านการเมืองและความมั่นคงของฟิลิปปินส์ในปี พ.ศ. 2569 สะท้อนแนวโน้มการกระชับความร่วมมือด้านการป้องกันประเทศกับสหรัฐฯ อย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านงบประมาณ การพัฒนาศักยภาพกองทัพ และการฝึกทางทหารร่วมกัน รวมถึงการเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารกับประเทศพันธมิตรในลักษณะพหุภาคีมากขึ้น ขณะเดียวกัน การดำรงตำแหน่งประธานอาเซียนของฟิลิปปินส์ในปีเดียวกัน ยังเปิดโอกาสให้ฟิลิปปินส์มีบทบาทในการผลักดันความร่วมมือและเสถียรภาพของภูมิภาค รวมถึงการจัดการปัญหาในเมียนมา อย่างไรก็ตาม บทบาทดังกล่าวยังเผชิญความท้าทายจากการแข่งขันของมหาอำนาจและความตึงเครียดในภูมิภาค

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติงานที่สำคัญของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ

1. การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษาฯ ครั้งที่ 1/2569 เรื่อง "อนาคตของกัมพูชา: เสถียรภาพ ความท้าทาย ผลกระทบต่อไทยและอาเซียน" ระหว่างวันที่ 6-8 ม.ค. 69 ณ ศูนย์นวัตกรรมการศึกษาทางทหาร สปท. และ รร.รอยัล ฮิลล์ กอล์ฟ รีสอร์ท แอนด์ สปา จ.นครนายก โดยมี พล.อ.สิทธา มหาสันธนะ ผบ.สปท. เป็นประธาน ในการประชุมฯ มีกิจกรรมประกอบด้วย 1. การเสวนาเรื่อง "อนาคตของกัมพูชา: เสถียรภาพ ความท้าทาย ผลกระทบต่อไทยและอาเซียน" วิทยากร ได้แก่ (1) พล.ต.ณัฏฐ์ ศรีอินทร์ รองแม่ทัพภาคที่ 2 (2) อ.ทรงฤทธิ์ โพนเงิน นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง (3) คุณวรทัศน์ ตันติมงคลสุข กรรมการ รองเลขาธิการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และประธานสภาธุรกิจไทย-กัมพูชา โดยมี น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ ผอ.กภศ.ศศย.สปท. เป็นผู้ดำเนินรายการ 2. การสัมมนาฯ กลุ่มย่อยหัวข้อ "Beyond Neighbor: ความท้าทายจากกัมพูชาภายใต้ความไม่แน่นอนเชิงภูมิรัฐศาสตร์ ข้อเสนอแนะต่อความมั่นคงของไทยและเสถียรภาพของภูมิภาค" และการนำเสนอผลการสัมมนาฯ

2. การสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ 1/2569 เรื่อง “แนวทางการสรรหาและพัฒนากำลังพลด้านไซเบอร์ของกองทัพไทยรองรับสงครามสมัยใหม่” ในวันที่ 15 ม.ค. 69 ณ ศูนย์นวัตกรรมการศึกษาทางทหาร สปท. โดยมี พล.ต.นิรุจ ดวงปัญญา ผอ.ศศย.สปท. เป็นประธาน ในการสัมมนาฯ มีกิจกรรมประกอบด้วย 1. การบรรยายพิเศษเรื่อง “Cyber Workforce เพื่อความมั่นคงของชาติ” โดย พล.ท.ดร.ชาติชาย ชัยเกษม ผบ.นซบ. 2. การเสวนาเรื่อง “กำลังรบด้านไซเบอร์กับสงครามสมัยใหม่” วิทยากร ได้แก่ (1) น.อ.ดร.นที ปั้นทอง รอง ผอ.ศซบ.นซบ. (2) พ.อ.สรรพชัยย์ หุตะนันทน์ กก.ผจก.ใหญ่ บมจ.โทรคมนาคมแห่งชาติ (3) ดร.ปริญญา หอมเอนก กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ และมี พ.อ.หญิง ธนิตา วงษ์จินดา ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรม ศศย.สปท. เป็นผู้ดำเนินรายการ 3. การสัมมนาฯ กลุ่มย่อยหัวข้อ “แนวทางการสรรหาและพัฒนากำลังพลด้านไซเบอร์ของกองทัพไทยรองรับสงครามสมัยใหม่” และการนำเสนอผลการสัมมนาฯ

3. การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษาฯ ครั้งที่ 2/2569 เรื่อง "การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในเมียนมา: โอกาสและความท้าทายต่อความมั่นคงของไทยและอาเซียน" ระหว่างวันที่ 4-6 มี.ค. 69 ณ ศูนย์นวัตกรรมการศึกษาทางทหาร สปท. และ รร.แคนทารี จ.อยุธยา โดยมี พล.ท.พีรพัฒน์ จันทร์งาม รอง ผบ.สปท. เป็นประธาน ในการประชุมฯ มีกิจกรรมประกอบด้วย 1. การเสวนา ได้แก่ (1) "การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในเมียนมา: โอกาสและความท้าทายต่อความมั่นคงของไทยและอาเซียน" โดย รศ.ดร.ดุลยภาค ปรีชารัชช อาจารย์ประจำโครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมี น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ ผอ.กภศ.ศศย.สปท. เป็นผู้ดำเนินรายการ (2) "มุมมองด้านเศรษฐกิจหลังการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในเมียนมา: โอกาสและความท้าทายต่อความมั่นคงของไทยและอาเซียน" โดย ดร.กริช อึ้งวิฑูรสถิตย์ ประธานสภาธุรกิจไทย-เมียนมา และมี ร.อ.หญิง นิตยา งานไว นักวิจัย กภศ.ศศย.สปท. เป็นผู้ดำเนินรายการ (3) "มุมมองด้านการทหารและความมั่นคงของเมียนมาหลังการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง: โอกาสและความท้าทายต่อความมั่นคงของไทยและอาเซียน" โดย พ.อ.ธันวิทย์ ยมจินดา อดีตผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทย ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง และมี พ.อ.ปิยพันธ์ พันธุ์วิโรจน์ รอง ผอ.กภศ.ศศย.สปท. เป็นผู้ดำเนินรายการ 2. การสัมมนาฯ กลุ่มย่อยในหัวข้อ "การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในเมียนมา: โอกาสและความท้าทายต่อความมั่นคงของไทยและอาเซียน" และการนำเสนอผลการสัมมนาฯ

4. การถกแถลงทางนโยบายเรื่อง “การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย: กรณีศึกษาเทคโนโลยีโดรนในบริบทการป้องกันประเทศและการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกในปัจจุบัน” ในวันที่ 31 มี.ค. 69 ณ ศศย.สปท. โดยมี รศ.ดร.ปุ่น เที่ยงบูรณธรรม รอง ผอ. หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ และ พล.ต.นิรุจ ดวงปัญญา ผอ.ศศย.สปท. เป็นประธาน ในการถกแถลงฯ มีกิจกรรมประกอบด้วย 1. การบรรยาย ได้แก่ (1) “เทคโนโลยีโดรนและอาวุธสมัยใหม่ในการสนับสนุนกองทัพไทยต่อสถานการณ์ความมั่นคงตามแนวชายแดน” โดย คุณวิษณุ มั่งคั่ง ผู้ทรงคุณวุฒิ (วิเคราะห์เทคโนโลยีป้องกันประเทศ) ช่วยปฏิบัติงานฝ่ายวิเคราะห์เทคโนโลยีป้องกันประเทศ และฝ่ายพัฒนากิจการอุตสาหกรรมความมั่นคง (2) “ภารกิจการจัดหน่วย โดรน เทคโนโลยอาวุธในการสนับสนุนกองทัพกับสถานการณ์ชายแดน” โดย น.ท.พิทักษ์ ประกรแก้ว ผอ.ฝ่ายการฝึกอบรม และรักษาการ ผอ.ศูนย์ฝึกอบรมระบบอากาศยานไร้คนขับ (3) “การพัฒนาโดรน (UAV) เพื่อการป้องกันประเทศ และยกระดับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในเขต EEC” โดย รศ.ดร.สุเจตน์ จันทรังษี ประธานบริษัท อาร์ วี คอนเน็กซ์ จำกัด (RVC) 2. การถกแถลงและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยมี พ.อ.อนุพนธ์ นาคสุทธิ์ ผอ.กศย.ศศย.สปท. และคุณอนรรฆ พิทักษ์ธานิน ผอ.ศูนย์แม่โขงศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินรายการ และการสรุปผลการถกแถลงและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

วิสัยทัศน์ ศศย. (Vision)

“เป็นหน่วยงานที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศในการศึกษาวิจัย
และให้ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
และการป้องกันประเทศ (Think Tank) ให้เป็นที่ยอมรับของกองทัพ
หน่วยงานด้านความมั่นคง และประชาชน ภายใน ปี พ.ศ.2570”

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงรัชดาภิเษก เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 02-275-5715 www.ssctthailand.org